

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Plechtige openingszitting van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen
op zaterdag 14 oktober 1961

PLEIDOOI VOOR DE MAN VAN LEBAK

Rede uitgesproken door Mr. Werner LENS

Vaak verweet men Douwes Dekker onbuigzaamheid, weerbarstigheid en eigenwaan.

Vaak was dit verwijt gegrond.

Niet zelden echter was die houding slechts een grillige uitloper van zijn persoonlijkheid, van zijn drang naar oorspronkelijkheid, van zijn warszijn van het alledaagse.

Ik wil het even toelichten (1).

In de zomer van 1866 brak de Pruisisch - Oostenrijkse oorlog uit. Multatuli vertoefde alsdan in het Rijnland, te Keulen en te Koblenz. Er heerste gisting in de Rijnprovincie. Van zijn aanwezigheid ter plaatse wenste hij gebruik te maken om korrespondentieartikelen te leveren voor de Haarlemse Courant en zo uit eigen aanschouwen en op grond van eigen waarneming zijn landgenoten voor te lichten over het krijgsverloop. Zijn voorstel werd door de redactie aanvaard en met zijn beproefde schranderheid kweet Multatuli zich van zijn taak.

Eén schaduwzijde was er voor hem echter aan dit werk: de redakteur moest zich onthouden partij te kiezen tussen Pruisen en Oostenrijk, hij zou zich tevens wel wachten persoonlijke indrukken te vertolken, want dit voegde geenszins in het kader van een Haarlemse Courant; men wenste slechts feiten en de beoordeling der feiten mocht eerst dan gepubliceerd worden wanneer het tekstuele uittreksels gold van duitse dagbladen van diverse richting.

Kleur- en smaakloze « Tagesgeschichte ».

Van al de beschouwingen en berichten uit de Rijnprovincie, aangetroffen in de Kölnische- Frankfurter- en Koblenzer Postzeitung deed Multatuli trouw verslag.

Maar werd het hem te sterk, wilde hij lucht geven aan zijn eigen zienswijze, aan zijn vaak oplaaierende verontwaardiging over mensen en dingen, dan rapporteerde hij uit de « Mainzer Beobachter », de krant zij-

ner verbeelding, de krant van zijn vinding, de krant die niet bestond in het Rijnland, maar die hij stiekem ter perse liet gaan in de kolommen van de « Haarlemsche Courant ».

De « Mainzer Beobachter » vulde een leemte aan, de « Mainzer Beobachter » was de veilige afleider voor zijn banbliksems. De « Mainzer Beobachter », hoe natuurlijk klonk die in de oren van het Hollands publiek !

Het was toch zulke vloeiende duitse « Zeitungsnaam » !

Kan het U verwonderen, dat bij het ontdekken van het gezichtsbedrog men Multatuli schold voor onbuigzaam, weerbarstig en eigenwijs ?

Maar ik vraag U, is het verkeerd te vechten met het onbuigzaam zwaard der openhartigheid ?

Is het eigenwijs te durven tornen aan de zogenaamde « gevestigde openbare mening » ?

Onbehendig is het wellicht, vermetel is het alleszins.

Zo was nu echter eenmaal Multatuli en zo was ook zijn spiegelbeeld, Max Havelaar.

* * *

« Anders dienen dan ik te Lebak diende, kan ik niet. Wenst dus het Gouvernement anders te worden gediend, dan moet ik als eerlijk man eerbiedig verzoeken mij te ontslaan. Dan moet ik op zes-en-dertigjarigen leeftijd trachten opnieuw een loopbaan aan te vangen. Dan moet ik, na zeventien jaren, na zeventien zware moeilijke dienstjaren, na mijn beste levenskrachten te hebben ten offer gebracht aan wat ik voor plicht hield, opnieuw aan de maatschappij vragen of ze mij brood wil geven, voor vrouw en kind, brood in ruil voor mijn denkbeelden, brood wellicht in ruil voor arbeid met kruiwagen of spade, als de kracht van mijn arm meer waard wordt gekeurd dan de kracht mijner ziel » (2).

Dit schreef de assistent-resident van Lebak Max Havelaar in zijn missive nr. 93 van 28 februari 1856

aan zijn onmiddellijke superieur, de resident van Bantam.

De crisis heeft haar hoogtepunt bereikt.

Het is de crisis van een gezag, de crisis van een loopbaan, de crisis van een mens, echtgenoot en vader.

* * *

Het is U bekend dat Nederlands-Indië eens een Nederlandse kolonie was (3).

Vanuit zijn verblijf te Batavia regeert de Gouverneur-Generaal in naam van de Koning. Een raad met adviserende bevoegdheid staat hem terzijde.

In elke provincie wordt het bestuur waargenomen door een resident die het beheer van zijn afdeling of regentschappen, soms 3, 4 of 5, overlaat aan een assistent-resident. Assistent-resident der afdeling Lebak, dat was de funktie van Max Havelaar.

Op het eerste zicht lijkt dergelijk bestuursapparaat weinig geschikt als bakermat van crisis of onlusten.

Inderdaad, de richtlijnen van de resident voor zijn assistenten-resident mochten slechts de echo zijn van de onderrichtingen uit Batavia.

Zoals elke koloniserende mogendheid die zich eerbiedigt, had ook Nederland gemeend er goed aan te doen nauw en bestendig contact te onderhouden met de inlandse bevolking.

Men schakelt immers niet ineens een eeuwenoude bestaande gezagshiërarchie uit zonder enige vorm van schuldvergelijking.

Daarom werd er voorzien dat een inlands hoofd van hoge rang in elke afdeling de assistent-resident zou terzijde staan. Men schenkt dit inlands hoofd de titel van regent en de vergoeding van een bezoldigd ambte.

Men herhaalt dit in elke afdeling en het bestuurlijk geweten is gerust: gedaan de onlusten, verdwenen de hongersnoden, gebannen de koloniale misbruiken en gevrijwaard des inlanders rechten.

Het schip van staat vervolgt zijn koers, ongestoord en met rijke lading.

* * *

Wanneer Max Havelaar in januari 1856 te Lebak aankwam kende hij reeds vrij goed het klappen van de zweep.

Zijn zeventien-jarige staat van dienst had hem geleerd dat een Gouverneur-Generaal zeer ongaarne, en dus ook zeer zelden, een ongunstig of onrustbarend rapport over de inlandse toestanden doorzond naar het moederland. En gebeurde dit dan toch uitzonderlijk, dan wist hij dat zulk verslag meestal vergezeld was van een zalvend rapport over de steeds groeiende en stijgende produktie van de inlandse landbouwondernemingen.

Tijdens zijn tweejarig (1853-54) voorafgaandelijk verlof in het moederland had Max Havelaar bovendien ervaren dat Nederland Indië beschouwde als de weldadige koloniale reddingsboei, waaraan het moederland zich vastklampte: Indië was de kurk waarop Nederland dreef (4).

Het welgedane moederland was zich des inlanders noden niet bewust.

Max Havelaar des te beter!

Hij kende het leed van Saidjah's vader, en tevens van de vele Saidjah's en hun vaders, toen zij van hun buffels werden beroofd en hun rijstvelden tot braakgrond verwilderden.

Hij wist, op grond van de nota's van zijn voorganger, dat het verloop van volk uit de afdeling Lebak was

toe te schrijven aan de verregaande misbruiken die van de bevolking werden gemaakt (5).

Hij wist, blijkens de officiële korrespondentie, dat dorpschoude zich herhaaldelijk aan buffelroof plichtig maakten en hij kende de laksheid van het bestuur bij het onderzoek en de besluiteloosheid deszelve bij de bepaling der te treffen maatregelen (6).

Hij wist dat de regent bestendig in geldverlegenheid zat en niet bij machte was zijn schuld mits maandelijke delgingen bij het Gouvernement aan te zuiveren (7).

Max Havelaar wist dat er minder gelden in de staatskas vloeiden dan er werden geïnd door de regent en dat deze voor het bewerken van zijn akkers meer inlanders opriep dan wettelijk was voorzien.

Hij wist dat op de betalingsstaten ingediend bij het Gouvernement, regelmatig de namen voorkwamen van bedienden en familieleden des regents, zonder dat ze hadden deelgenomen aan het werk.

Max Havelaar wist veel en nog meer, hij wist dat-gene wat tenslotte elk ambtenaar weten kon en weten moest, wanneer hij én waarheid én plicht indachtig wilde zijn.

Maar tussen het oogluikend besef hoe het was en het doen hoe het hoorde lag meestal nog de diepe kloof, waarover slechts Max Havelaar de brug zou slaan.

* * *

22 januari 1856.

Daags na zijn investituur ontbood Max Havelaar de hoofden en sprak hen toe.

U weet ongetwijfeld allen hoe hij de heersende misbruiken aan de kaak stelde, hoe hij zalvend de hoofden praamde tot beterschap en dreigend maatregelen in het vooruitzicht stelde.

Deskundigen zullen U voorhouden dat de rede tot de hoofden van Lebak nooit zó werd gehouden als ze werd geboekstaafd.

Deskundigen zullen U leren dat de rede slechts enkele ogenblikken duurde (8).

Inderdaad, één en ander is juist.

Maar juist is ook dat de rede werd gehouden.

Hoelang en in welke bewoordingen, dit lijkt me onbelangrijk. Belangrijk was 'het ultimatum dat er in vervat lag. Geen ultimatum voor de vorm, maar doelmatig, ja, zelfs voorbereid.

Inderdaad, zijn kennis over de plaatselijke toestand en zijn appreciatie over de hoofden was voorwaar geen ingestorte wetenschap, maar werd geput in de officiële « konduiterapporten » over de hoofden waarvan Havelaar voorafgaandelijk gretig inzage had genomen in het archief van Rangkas-Betoeng (9).

Ook dat leren ons de deskundigen.

* * *

De toespraak van Havelaar had stilte gebracht midden de schare der hoofden.

Hoffelijk bood Havelaar de oude regent de arm en deed hem uitgeleide.

De hoofden keerden huiswaarts, naar de dessah.

Voor Havelaar werd het een tijd van wachten, en van hoop.

Helaas zou het weldra blijken dat de misbruiken, de knevelarijen, de verduisteringen en het wanbeheer zo diep waren ingeworteld in de levenswijze van de javaanse hoofden dat de kracht van het woord alléén daaraan geen eind mocht stellen.

En wanneer bij de aanvaarding van zijn ambt Havelaar de eed had gedaan: « de inlandse bevolking te beschermen tegen onderdrukking, mishandeling en

knevelarij» werd na nauwelijks één maand lijdzaam toezien die eed zijn programma voor wat volgen moest.

* * *

24 februari 1856.

Max Havelaar klaagt aan.

Is één maand niet kort?

Max Havelaar verdenkt.

Kan één maand daartoe volstaan?

Max Havelaar beschuldigt.

Scherp. Rechtstreeks. In handen van zijn superieur, de resident.

Hij beschuldigt de regent van misbruik van gezag door het onwettig beschikken over de arbeid zijner onderdanen.

Hij verdenkt de regent van knevelarij, door het vorderen van opbrengsten in natura zonder betaling.

Hij verdenkt de Dhémang, schoonzoon van de regent, van medeplichtigheid aan voormelde feiten.

Maar deze aanklacht op zichzelf volstaat hem niet.

Hij schetst het schema van het tussen te komen onderzoek.

Hij suggereert de volgens hem dringend te treffen maatregelen, te weten:

1e dat de regent van Lebak onverwijd zou worden overgebracht naar de hoofdplaats Serang, er zorg voor dragend dat hij noch voordien, noch tijdens de reis in de gelegenheid zou worden gesteld invloed uit te oefenen op de te horen getuigen;

2e dat zijn schoonzoon, de Dhémang, voorlopig in arrest zou worden genomen;

3e dat een gelijkaardige maatregel zou worden toegepast op al diegenen die geacht kunnen worden invloed uit te oefenen op de zuiverheid van het in te stellen onderzoek;

4e dat het onderzoek terstond zou plaats grijpen en over de uitslag omstandig zou worden bericht (10);

Voorwaar een lijvig kantschrift bij een gewaagde klacht, hoor ik U zeggen.

Maar wordt in onze rechtsstaat nooit een verdachte « op secrete » gesteld?

En wordt in onze rechtspleging de voorlopige hechtenis niet vaak en terecht gehandhaafd ten bate van wat men heet: « het openbaar belang en de vereisten der instructie »?

* * *

Wanneer de klachtmissive op 24 februari 1856 officiëel naar de resident te Serang vertrok, had Havelaar redelijkerwijze mogen verwachten dat hem langs dezelfde weg van antwoord zou worden gediend.

Het werd echter een bittere ontgoocheling.

Als enige reactie op de « officiële » klacht ontving Havelaar vanwege de resident een « partikuliere » brief (11), luidend:

« dat hij het betreurde dat Havelaar hem niet eerst mondeling had ingelicht, dat Havelaar hem bovendien stoorde in zijn drukke bezigheden... » — en om te bewijzen hoe druk hij het had — « dat hij echter terstond ter plaatse zou komen ».

Havelaar noemde later dit antwoord « een kostbare bijdrage tot de kennis van de wijze waarop het bestuur in Nederlands-Indië werd uitgeoefend » (12).

Hoe kan ik anders, Mevrouwen, Mijne Heren, dan hem beamen.

Want wie van U zou niet voelen wat op gang is?

Of meent U misschien dat het aangekondigde bezoek van de resident een ander doel had dan Havelaar's klacht op « partikuliere » wijze in een dood spoor te leiden?

Op 25 februari 1856 wist Havelaar de resident reeds reizend naar Lebak.

Op 25 februari 1856 schrijft Havelaar hem een nieuwe brief tegemoet, ter bevestiging van het aanvankelijk ingenomen standpunt en tot weigering van elke compromis waarvan hij de resident vermoedde drager te zijn.

Bij zijn aankomst te Rangkas-Betoeng stapte de resident af bij Havelaar.

Voornaam was de sfeer waarin het partikulier bezoek verliep. De officiële stand van zaken bleef echter ongewijzigd, zonder een toenadering en zonder het vooruitzicht van een nakende ontkenning.

Integendeel, na zijn onderhoud met zijn assistent-resident achtte de resident het nodig zich rechtstreeks naar de regent te begeven en — sublieme inval van takt, bewijs van scherpzinnige diplomatie — hem, de beklagde, op de man af te vragen wat hij had in te brengen tegen Havelaar, de klager (13).

Wat te denken van een magistraat die aan de beklagde vraagt hoe hij denkt over de Openbare Aanklager! Ware dit, mutatis mutandis, niet even ongepast?

Dezelfde dag nog reisde de resident af naar de hoofdplaats Serang.

Als enig resultaat van het bezoek ontving Havelaar een ditmaal officiële brief van de resident, bevattend de sommatie « zich van alle verdere verrichtingen in deze te onthouden » (14).

Zich onthouden van alle verdere verrichtingen? Heb ik U niet gezegd dat men Havelaar voor weerbarstig en onbuigzaam hield?

Zou hij thans, zover geëngageerd in een vermetele strijd voor recht en waarheid, met als inzet zijn loopbaan en toekomst, deemoedig het hoofd buigen en zich onthouden?

Verweet men Havelaar niet zijn eigenwaan?

Inderdaad, tot de Gouverneur-Generaal zou hij zich thans richten. Van zijn derde officiële brief aan de resident vertrekt een kopij naar Batavia (15).

Steeds spreekt dezelfde stem: « ik onderzoek, ik rapporteerde, ik stelde voor, ik verdenk, ik beschuldig. Ik handhaaf mijn verdenking en beschuldiging want « anders dienen dan ik te Lebak diende, kan ik niet ».

Dit was het woord van de man van Lebak, zijn zoveelste belijdenis, waarop thans antwoord komen moest.

Na één maand kwam het antwoord van het kabinet van de Gouverneur-Generaal: ontheffing uit zijn functie van assistent-resident van Lebak, voorlopige overplaatsing als assistent-resident te Ngawi; de handelingen in die betrekking zullen beslissen over zijn loopbaan.

Overplaatsing naar Ngawi, geachte toehoorders, Ngawi dat hij kende, waar dezelfde misbruiken bestonden, waar hij voor dezelfde toestanden zou staan, neen... het ware een nutteloze reis geweest.

Inderdaad, « anders dienen dan hij te Lebak diende kon hij niet ».

Op 29 maart 1856 verzocht Max Havelaar om eervol ontslag uit 's Lands dienst. Het werd hem verleend. Het was zijn laatste officiële brief. Het was de eerste waarop hij voldoening bewam.

* * *

Vaak verweet men Havelaar onbuigzaamheid, weerbarstigheid en eigenwaan.

Ik vraag U: is thans dit verwijt nog gegrond? Zo ja, open dan even het dossier van de man van Lebak.

Na zijn ontslag reist Havelaar via Serang naar Batavia en verzocht om gehoor bij de Gouverneur-Ge-

neraal. Het wordt hem geweigerd. Excuus: zijne Excellentie had een fiitzweer aan de voet.

Na korte tijd herhaalt Max Havelaar zijn bede. Tweede weigering: Zijne Excellentie had het te druk met de ontvangst van de Directeur-Generaal van Financiën. Ditmaal dus staatsraison.

Max Havelaar doet een laatste poging en dringt ten derde male aan, doch vruchteloos: Zijne Excellentie was verhinderd door de drukte van zijn aanstaand vertrek naar het moederland (16).

Dit was de houding van dezelfde Gouverneur-Generaal die in 1882 over Douwes Dekker volgende getuigenis schreef;

«Hij had mijn sympathie verworven door zijn hart voor de inlander. Toen Lebak openkwam en ik wist dat daar de toestand van de bevolking veel te wensen overliet, dacht ik dat hij daar de regte man op de regte plaats zou zijn» (17).

26 jaar na het ontslag van Max Havelaar kwam dit getuigenis het dossier van de man van Lebak aanvullen.

Kwam het niet 26 jaar te laat?

* * *

Het dossier van de man van Lebak — inderdaad, het bestaat.

Was Multatuli's boek «Max Havelaar» geen lijvig bundel, waaruit kon worden geput voor diegenen die waren begaan met de toekomst van Nederlands Indië?

Was het niet méér dan een fingerwijzing, was het niet méér dan een oratio pro domo?

Was er, naar het woord van baron Van Hoëvell op 25 september 1860 uitgesproken in de tweede Kamer, bij het verschijnen van «Max Havelaar» geen rilling door het land gegaan? (18).

Was het niet dank aan «Max Havelaar» dat eindelijk heel lezend Nederland vernam dat er in Indië dingen gebeurden die een koloniaal volk, dat zich eerbiedigt, niet goedvinden kan? (19).

Heeft niet Multatuli zelf, na zijn terugkeer in het moederland, in zijn meningvuldige geschriften en voordrachten, zijn goed recht en dit van de verdrukte inlander van de daken geschreid?

Of was het een verwaand gebaar van Multatuli wanneer hij in 1860 een exemplaar van zijn «Max Havelaar» aan de Koning zond? (20).

Hij Multatuli, moest echter ondervinden dat waarheid wanneer ze kwetst nooit enthousiasme wekt, slechts zelden belangstelling.

Volgende kleine anekdote moge de graad van die belangstelling verduidelijken.

Teruggekeerd in Nederland kondigt zekere dag Multatuli aan in een krant dat hij ter staving van de tweevoudige stelling, voorgehouden in zijn «Max Havelaar», de bewijsstukken zou voorleggen op aangegeven dag en uur in de hall van een Amsterdams hotel.

Niemand echter bood zich aan, behoudens één man, wiens belangstelling in Multatuli sinds land gepijnigd werd door onbekendheid met deze's adres: het was niemand minder dan één van Multatuli's schuldeisers. Verder gaat de anekdote niet (21).

Alleen mag ik U zeggen dat deze bewijsstukken nog steeds te Amsterdam liggen, niet in de hall van een hotel, maar in het Multatuli-museum (22).

Hoe dieper wij putten uit het dossier van de man van Lebak, steeds vinden wij de bewijzen voor de gezondheid van Havelaar's klacht tegen de regent, voor de klaarheid van zijn doorzicht in de toestanden voor de noodzakelijkheid van zijn kordaat optreden en

helaas ... voor de lichtzinnigheid en het onbegrip waarmee zijn houding werd beoordeeld.

Sta mij toe slechts één stuk te lichten uit wat ik noem de bundel van de man van Lebak, met name een brief die op 8 november 1864 werd gericht door de toenmalige Nederlandse Minister van Koloniën aan de Gouverneur-Generaal in dienst.

De belangrijkheid van dit dokument noopt mij tot een tekstueel relaas.

«Bij een cabinet-descript van den 3den dezer, nr 58, heeft de Koning magtiging verleend tot verhooging van de traktementen der regenten in de residentie Bantam, zonder verandering te brengen in de personele toelage, laatstelijk in 1857 aan den tegenwoordige Regent van Lebak, Rahden Adhipatt Kerta Natta Nagara toegekend, alles overkomstig Uwe excellentie's voorstel, vervat in Hare missive van 4 mei jl. nr. 401/6.

Bij de behandeling van deze aangelegenheid heb ik me doen voorleggen de besluiten waarbij over den genoemden regent van Lebak is gehandeld.

Voor al het Indisch besluit van 11-12-1856 nr 17 betreffende de beschuldigingen tegen dit inlandsch Hoofd ingebracht door den gewezen assistent-resident van Lebak, Douwes Dekker, heeft mijne aandacht getrokken.

De overwegingen welke blijken dat besluit den toenmaligen Gouverneur-Generaal hebben geleid tot een gunstige beschikking voor dien Regent hebben mij bevreemd.

Daarbij toch schijnt een onderscheiding te worden gemaakt tussen «knevelarijen» en «zogenaamde knevelarijen» die wel als «ongoorloofde handelingen» worden voorgesteld, maar toch verschoonbaar geacht, omdat de inlandsche Hoofden het ongeoorloofde daarvan niet inzien, en schier alle regenten op Java zich daaraan schuldig maken.

Het zal wel overbodig zijn Uwe Excellentie te doen opmerken, dat zoodanige toegeevende beoordeeling ten koste en nadeele der inlandsche bevolking door mij in genen deele wordt beaamd.

En ik meen te kunnen vertrouwen dat Uwe Excellentie, bij onverhoopte herhaling van een dergelijk geval, zich door andere beschouwingen zou laten leiden.

Aan de bovenstaande Koninklijke beschikking verzoek ik Uwe Excellentie het verdere vereischte gevolg te doen geven.

De Minister van Koloniën
Fransen van de Putte (23).

Voor de regent van Lebak Rhaden Adhipatti moet deze brief hebben geklonken als een somber verdicht, voor de man van Lebak als een lichtstraal in zijn onstuimig en verbitterd hart. Hoe bescheiden ook, was het niet een eerherstel?

Gedooit heeft hij, Multatuli, doorheen Europa, als een havelooze Havelaar en tijdens zijn zwerftochten schreef en sprak hij over de zaak van Lebak, niet alleen tot herstel van het hem aangedane onrecht, niet alleen ten bate van het lot van de verdrukte inlander, maar met het oog gericht op de toekomst van Nederlands-Indië omdat wellicht hij toen reeds onbewust beseftte wat Carel Vosmaer schreef:

«dat wanneer Indië voor Nederland zou behouden worden, dit moest geschieden door menslievendheid en rechtvaardigheid» (24).

* * *

Als advocaat heb ik met dit pleidooi mijzelf ver-eerd met het vertrouwen van Multatuli en van zijn spiegelbeeld Max Havelaar.

Ik zou hun echter onrecht doen thans reeds aan het woord te verzaken dat U mij, Mijnheer de Voorzitter, zo welwillend heeft verleend.

Ik zou tevens de waarheid onrecht aandoen U Multatuli uit te tekenen als de profeet die reeds een eeuw geleden de ontvoogding der gekoloniseerde volkeren in het vooruitzicht stelde.

De geschiedenis heeft inderdaad geleerd dat dergelijk proces slechts na vele wisselvalligheden tot rijpheid komt.

Al is het ongetwijfeld zó dat het woord van de man van Lebak deining had verwekt, het woord alleen echter zou machteloos zijn geweest, ware het niet opgevangen door de werkelijke dragers van het gezag.

Ik heb mij reeds voordien beroepen op het getuigenis van de Minister van Koloniën, Frans van de Putte.

Hij is het ook geweest die na 1860 heeft geijverd voor de vermindering van de overheidsbemoeiingen in de cultures, die door de invoering van de comptabiliteitswet de jaarlijkse vaststelling van de Indische begroting deed bepalen en aldus door een geregeld terugkerend debat toezicht liet uitoefenen door de Natie op het beleid van de kolonie.

In 1870 slaagde Minister De Waal er in de nog onbebouwde en woeste gronden aan de ondernemers in erfpacht te laten geven en alzo de rechten van de bevolking te eerbiedigen (25).

De laatste decennia der XIXe eeuw waren evenwel gekenmerkt door een spel van licht en schaduw over Nederlands-Indië.

Door de ontwikkeling van het moderne kapitalisme werden de uitwijkmogelijkheden van nieuwe fortuinen in de hand gewerkt.

Bij gebreke daaraan verschaften Nederlandse bankinstellingen de nodige kredieten. Dit was de lichtzijde.

Het opdrijven der produktie vereiste daarentegen uitbreiding en vervolmaking van de bestuurlijke kaders. De pacificatie van de Buitengewesten vergde zware financiële inspanningen.

Eén en ander woog zwaar door in de schatkist zodat weldra de nodige middelen om het pauperisme van de inlandse bevolking te bestrijden ontbraken. Dat was de schaduwzijde (26).

Hoewel het mij eens te meer als onbetwistbaar voorkomt dat door de letterkundige gesel van zijn « Max Havelaar » Multatuli de politiek op gang bracht, toch wens ik mij niet te bezondigen aan overdrijving door het tweemanschap Multatuli - Max Havelaar voorop te zetten als de herauten van het nationalisme en van de staatkundige ontvoogding in Nederlands-Indië.

Men zou immers nog moeten wachten tot 1949 vooraleer men in Nederland gaat aanzitten aan de Ronde Tafelconferentie ter voorbereiding van de soevereiniteitsoverdracht.

Nationalisme, politieke en economische ontvoogding zijn in Nederlands-Indië de vrucht geweest van meerdere samenlopende omstandigheden.

Wanneer op 29 juni 1912 Nederlands-Indië met rechtspersoonlijkheid werd bekleed werd de scheiding tussen Nederlandse en Indische geldmiddelen een voldongen feit. Het ogenblik van wederzijdse schuldverdringen en van tegenstrijdige belangen was aanbroken.

Twee wereldoorlogen hebben er bovendien niet weinig toe bijgedragen dat Nederlands-Indië, afgescheiden van het moederland, kontakten opnam met Amerika, Japan en Australië en zich alzo bewust werd van de eigen staatkundige en economische mogelijkheden.

Was het geen teken aan de wand dat in 1922 de term « kolonie » uit de Grondwet werd geschrapt ?

En hoewel niet werd ingegaan op de petitie Soetardjo van 1936, waarin om politieke zelfstandigheid werd verzocht mits een proeftijd van tien jaar, toch was het resultaat uiteindelijk hetzelfde.

Op 27 december 1949 werd de soevereiniteit van Nederlands-Indië overgedragen aan de Verenigde Staten van Indonesië (27).

* * *

Ik wil aanvaarden dat op zichzelf de zaak van de man van Lebak vreemd is geweest aan het tempo van de evolutie in Nederlands-Indië.

Ik herhaal het, voor mij was Multatuli niet de bestrijder van het kolonisatiebeginzel, niet de heraut van het nationalisme, maar de stugge strijder voor het welbegrepen belang van de inlander en van het moederland, de rebel ter waarheid, de dwingeland om het recht, de gangmaker van een evolutie waarvan hij waarschijnlijk zelf de eindterm niet heeft kunnen vermoeden.

En al was hij in die strijd ook vaak onstuimig, weerbarstig en eigenwijs, weze het mij niettemin toegelaten, Mijnheer de Voorzitter, met Uw oorlof en overeenkomstig een recht inherent aan elk geding in deze assisenzaal, hem, Douwes Dekker, en zijn spiegelbeeld, Max Havelaar, het laatste woord te verlenen.

* * *

« Vandaag richt ik mij niet meer tot de Hoofden van Lebak.

Vandaag spreek ik niet meer de taal der parabelen.

Ik richt mij tot U.

Ik ben mislukt en moet verschijnen voor Uw vier-schaar en voor het oordeel van geschiedenis en beschaving.

Ik ben een simpel mens geweest die slordig was in geldbeheer en schulden achterliet.

Ik was een zwakkeling als echtgenoot, naïef was ik als vader.

Maar weet dat nooit iemands onbekwaamheid zoveel bittere vruchten opbracht als mijn mijn bekwaamheid. Verwaandheid was inderdaad mijn groot gebrek.

Maar weet dat ik te kampen had met oproer onder mij, lauwheid boven mij en rondom mij met onbegrip.

Ik heb gefaald wanneer ik dacht dat leugen steeds het daglicht schuwt en goedheid immer goedheid wekt.

Ik ben geen vrijheidsheld geweest, ik was slechts vrijheidlievend.

Ik zocht niet naar orakeltaal, ik zocht slechts naar de waarheid.

Ik wilde geen hervormer zijn, slechts doen wat ik gezworen had.

Mijn streven aasde niet op dadelijk zelfbeschikkingsrecht voor Indië, maar op rechtvaardige verdeling van menselijke welvaart.

Voor mij is de geschiedenis getuige ter ontlasting.

En voor ik van U afscheid neem stel ik de vraag: Heb ik gefaald wanneer ik dacht en denk dat goed steeds goed is al doet het niemand, en kwaad steeds kwaad, al doet het iedereen ? »

(1) Dr. J. ten Brink. *Geschiedenis der Noord-Nederlandse Letteren in de XIXe eeuw*. Deel III, pag. 143-144. D. Bolle - Rotterdam, 1888.

(2) Multatuli. *Max Havelaar of de Koffievelingen der Nederlandsche Handelsmaatschappij*, p. 260-261. Uitgeversmaatschappij Elsevier, Amsterdam, 1928.

(3) Multatuli, op. cit. pag. 50-51.

- (4) Dr. J. ten Brink, op. cit. pag. 168 e.v.
 (5) E. du Perron. De Bewijzen uit het Pak van Sjaalman. Pag. 14 - A.A.M. Stols, Rijswijk, 1939.
 (6) E. du Perron, op. cit. pag. 15-16
 (7) E. du Perron, op. cit. pag. 16.
 (8) Dr. Jos J. Gielen. Handleiding bij de studie der Nederlandse Letterkunde, pag. 129. J. Muusser, Purmerend, 1949.
 (9) E. du Perron, op. cit. pag. 11 e.v.
 (10) Multatuli, op. cit. pag. 246.
 (11) E. du Perron, op. cit. pag. 31 e.v.
 (12) Multatuli, op. cit. pag. 247.
 (13) E. du Perron, op. cit. pag. 32.
 (14) E. du Perron, op. cit. pag. 32.
 (15) E. du Perron, op. cit. pag. 33.
 (16) E. du Perron, op. cit. pag. 76.
 (17) E. du Perron, op. cit. pag. 109.
 (18) Dr. J. ten Brink, op. cit. pag. 169.
 (19) Nederlanders over de zeeën. 350 jaar koloniale geschiedenis onder redactie van Dr. J.C. De Haan en Jhr dr. P.J. Van Winter en met medewerking van prof. G. Gonggrijp, dr. J. De Graaff, dr. J.C. Van Leur en W.R. Menkman. Pag. 249. Uitgeverij Maatschappij W. De Haan n.v. Utrecht, 1940.
 (20) Multatuli. Brieven; bijdragen tot de kennis van zijn

leven gerangschikt en toegelicht door M. Douwes Dekker - Hamminck Schepel. Deel IV, pag. 53. Mij. voor goede en goedkope lectuur, Amsterdam, 1912.

- (21) E. du Perron, op. cit. pag. 5.
 (22) E. du Perron, op. cit. pag. 6.
 (23) Multatuli. Brieven; bijdragen tot de kennis van zijn leven gerangschikt en toegelicht door M. Douwes Dekker - Hamminck Schepel. Deel VII, pag. 60-61. Voor goede en goedkope Lectuur, Amsterdam, 1912.
 (24) C. Vosmaer. Een Zaaier. Studiën over Multatuli's werken, pag. 16-17. G.L. Funke, Amsterdam, 1874.
 (25) Algemene Geschiedenis der Nederlanden. Deel IX, onder de redactie van Dr. W. Ph. Coolhaas, pag. 238-252. W. De Haan N.V., Utrecht. N.V. Standaard Boekhandel, Antwerpen 1958.
 (26) Algemene Geschiedenis der Nederlanden. Deel XI, onder de redactie van dr. A. Alberts en Dr. J.M. Pluvier, pag. 317-332. W. De Haan N.V., Utrecht, n.v. Standaard Boekhandel, Antwerpen 1958.
 (27) Algemene Geschiedenis der Nederlanden. Deel XII, onder de redactie van prof. Dr. W.F. Wertheim. W. De Haan N.V., Utrecht. N.V. Standaard Boekhandel, Antwerpen, 1958.

Antwoord van Mr. Marcel ROOST, Stafhouder der Balie van Antwerpen

Ik meen dat U verwacht dat ik Uw aller tolk zal zijn en ik haast mij mij van deze opdracht te kwijten.

Mijn waarde Confrater, ik feliciteer U van ganser harte. Uw schitterend pleidooi heeft Uw toehoorders geboeid en overtuigd.

In een sierlijke taal hebt U op heldere wijze uiteengezet waarom de openbare mening Douwes Dekker eerherstel heeft verleend.

Het was Uw taak van verdediger niet de lankmoedigheid van de Gouverneur-generaal uit te leggen.

Hoe is het mogelijk dat de administratie op Java tegenover de inlandse hoofden zo laks was? Dit bevreemdt des te meer daar het op het eerste zicht een oude kolonie gold, waar het gezag stevig had moeten gevestigd zijn.

Vóór het einde van de XVIe eeuw voeren inderdaad reeds kooplieden op Indië.

In 1602 worden de vele concurrerende rederijen samengebundeld tot de Verenigde Oost-Indische Compagnie die er zich niet, zoals haar voorgangers, toe beperkte schepen uit te zenden om koopwaren te gaan halen, maar spoedig factorijen vestigde in de Oost.

Zij was een handelsmaatschappij doch zij onderhield garnizoenen om haar nederzettingen te verdedigen.

Van de Indische gebieden werd telkens slechts het hoogstnodige bezet zodat het achterland in handen van de inboorlingen bleef.

Wel sloot de Compagnie met sommige inheemse vorsten tractaten, waarbij zij soevereine rechten verkreeg.

Dit is slechts uitzonderlijk gebeurd.

In Bantam, waartoe Lebak behoorde, heeft de Compagnie het nooit zover gebracht; van dit vorstendom werd eenvoudig een jaarlijkse heffing afgedwongen. Het lag, zo zouden onze huidige diplomaten het uitdrukken, in de invloedssfeer van de maatschappij.

Na een lang tijdperk van grote bloei, was er een ommekeer. De bezittingen en lasten van de Compagnie werden in 1798 door de staat overgenomen.

Tijdens de Napoleonische oorlogen is Indië zonder verbinding met Europa en komt het zelfs van 1811 tot 1816 onder Engels beheer.

De daaropvolgende opstand in de Javaanse Vorstlanden wordt, na jarenlange strijd, slechts in 1830 beëindigd.

Dan kon de Nederlandse administratie zich voor het eerst doen gelden.

Er moest nochtans zeer geleidelijk en omzichtig te

werk worden gegaan, want de feodale adel had een grote invloed die, bij de meeste stammen, zegt Multatuli in hoofdstuk V, als een punt van godsdienst werd aangemerkt.

Vanwege de Nederlanders was er bijgevolg zeer veel diplomatie vereist, want elke hervorming druiste niet enkel in tegen eeuwenoude gebruiken, doch ook tegen rechtsgeldige tractaten.

De Gouverneur-generaal kan bijgevolg goede redenen hebben gehad om de Regent te ontzien.

Mijn beste Confrater, vat mijn woorden niet als een kritiek op. U zult begrijpen dat een advocaat niet aan de bekoring kan weerstaan ook de andere klok te laten luiden.

De verdediging van de Man van Lebak kon niet doeltreffender worden voorgedragen dan U het hebt gedaan. U hebt mijn oprechte bewondering afgedwongen.

* * *

Bij het begin van het gerechtelijk jaar gaan onze gedachten uit naar die Confraters wier aanwezigheid wij voortaan zullen moeten missen.

* * *

Mr. Pierre Masquelier werd op 21 juli 1904 uitgeroepen tot doctor in de rechten van de Katholieke Universiteit te Leuven. Op 7 november 1904 werd hij op de lijst der stagiairs te Antwerpen ingeschreven. Tijdens zijn proeftijd werkte hij bij Mr. Leclair en daarna bij Mr. Aug. Delbeke.

Ofschoon hij veel pleitte en bijna dagelijks op het Paleis kwam, hebben slechts weinigen hem goed gekend. Hij was een bescheiden en gereserveerd man.

Dit kwam om zo te zeggen tot uitdrukking in de kleine schreden waarmede hij, bijna als zwevend, de gangen van het Paleis doorliep. Onbewogen bleef meestal zijn gelaat, doch het werd door een zachte glimlach opgehelderd als men tot hem ging en hem toesprak. En tijdens deze toevallige ontmoetingen ontdekte men langzamerhand een man met belezenheid en cultuur, hetgeen ook in de smaakvolle stoffering en versiering van zijn huis tot uitdrukking kwam.

In de rechtszaal ontpopte zich deze stille man tot een hardnekkig pleiter, die de belangen van zijn cliënten gewetensvol en stipt diende.

Aan het beroep was hij zeer gehecht. Hij heeft het met onverstoortbare toewijding uitgeoefend, bijna tot het einde toe.

Op 29 december 1960 werd hij ons ontnomen.

Mr. Joseph Sjongers was de oudste van onze overleden confraters.

Hij was doctor in de rechten van de Katholieke Universiteit te Leuven, waar hij op 25 juli 1898 promoveerde.

Op 29 oktober 1898 werd hij als stagiair aangenomen. Sedert jaren oefende hij het beroep niet meer uit en de meesten onder ons hebben hem slechts gekend toen hij niet meer pleitte.

Maar hij hield van de Balie. Tot voor enige jaren bezocht hij geregeld onze vergaderingen, zodat wij, in weerwil van het verschil in leeftijd, hem allen kenden. Zijn voornamelijk patriciërsfiguur uit een vroegere tijd was steeds een graag geziene verschijning, en de omgang met hem was uiterst aangenaam.

Hij was een verzamelaar van kunstwerken en antiek en besteedde veel tijd en zorg aan deze liefhebberij.

Mr. Sjongers was een godvruchtig man. Hij was Ridder in de Orde van het Heilig Graf.

Hij verliet ons op 15 november 1960.

* * *

Mr. Joseph Van Haelst verbleef slechts weinige jaren in ons midden.

Hij behaalde op 5 oktober 1925 de graad van doctor in de rechten van de Katholieke Universiteit te Leuven.

Zijn loopbaan begon hij daarop aan de Balie te Den-Dermonde en gedurende jaren oefende hij de praktijk uit in zijn geboortestad, St.-Niklaas.

Hij kwam slechts naar onze Balie op 30 juni 1958.

Hij was een onvermoeibare werker. Zijn specialisatie als fiscalist bracht mede dat hij voornamelijk voor het Hof pleitte en betrekkelijk zelden in ons gerechtsgedebouw verscheen. Degenen die hem hebben leren kennen, hebben zijn minzaamheid gewaardeerd, en hebben ervaren dat, zoals zijn heldere blik het liet vermoeden, hij een oprecht en verstandig man was.

Hij stierf op 9 juni 1961.

* * *

Mr. Frans Van Cauwelaert werd op 10 januari 1860 geboren. Na studies aan het Klein-Seminarie te Hoogstraten liet hij zich aan het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte te Leuven inschrijven en werd doctor in de Thomistische Wijsbegeerte.

Op 27 jarige leeftijd werd hij als professor benoemd aan de Universiteit te Freiburg in Zwitserland.

Zijn rusteloze geest richtte zich echter naar een nieuw arbeidsveld, en hij ging terug naar Leuven waar hij op 16 oktober 1913 tot doctor in de rechten aan de Katholieke Universiteit werd uitgeroepen.

Op 30 oktober 1913, werd hij bij onze Balie op de lijst van de stagiairs ingeschreven.

Zijn patroon was Mr. Bausart.

Met buitengewone welsprekendheid en juridisch inzicht behandelde hij de hem toevertrouwde zaken.

Na de eerste wereldoorlog pleitte hij in verschillende grote processen en de wijze waarop hij zijn cliënten heeft verdedigd dwong ons aller bewondering af.

Spoedig daarna werd nochtans zijn activiteit in beslag genomen door plichten die hij op een ander terrein op zich had genomen.

Als Volksvertegenwoordiger, als Burgemeester, als Minister van verschillende departementen, als Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en als Staatsminister werd hij ver van de gerechtzaal gehouden.

In al deze hoedanigheden heeft hij aan het land de allergrootste diensten bewezen.

In het politiek leven nam Frans Van Cauwelaert een vooraanstaande en vooral zeer eigen plaats in.

Reeds in 1912 zette hij met Louis Franck en Kamiel Huysmans de strijd in welke zij onverpoosd hebben voortgezet, totdat de vervlaamsing van de Gentse Hogeschool werd verkregen.

Hij heeft een groot aandeel gehad in de verwezenlijking van al de hervormingen op het gebied van de taalkwesties, in het bijzonder bij het tot stand brengen van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik van de talen in gerechtszaken.

Zijn overtuigd flamingantisme ging gepaard met een onwrikbare trouw aan de Belgische staat.

Hoe dikwijls heeft hij erop gewezen dat de belangen van België niet in strijd waren met die van de Vlaamse Gemeenschap.

Temidden van zijn vele beslommingen is hij niettemin een trouw lid van onze Balie gebleven.

Zijn aanhankelijkheid aan onze Orde kwam nog eens tot uitdrukking toen hij vroeg op de lijst van de ereadvocaten ingeschreven te worden.

Bij beslissing van 24 november 1936 willigde de Raad zijn verzoek in.

Minister Van Cauwelaert heeft de Antwerpse Orde van Advocaten een bijzondere luister bijgebracht.

Wij zijn hem ervoor erkentelijk.

* * *

Onze Orde leed een zwaar verlies door het overlijden van de Heer Stafhouder Constant Smeesters op 29 januari 1961.

Op 13 september 1901 promoveerde hij als doctor in de rechten aan de Katholieke Universiteit te Leuven en op 5 oktober 1901 werd hij alhier als stagiair opgenomen.

Reeds zeer vroeg kwamen zijn uitzonderlijke gaven aan het licht. Onder de leiding van zijn patroon de Heer Stafhouder Abert Maeterlinck verkreeg hij ruimschoots de gelegenheid zich te verdiepen in het handelsrecht en in het zeerecht, waarin hij later zou uitblinken.

Hoe overtuigend pleitte hij, met volledige overgave van zichzelf.

Dank aan zijn uitgebreide kennis van het recht en zijn jarenlange ondervinding, verdedigde hij steeds de meest passende stellingen; dikwijls verrichtte hij daarbij baanbrekend werk.

Zijn heldere stem, zijn sprankelende levenskracht, geheel zijn innemende persoonlijkheid blijven ons levendig voor de geest; wij bewonderden in hem het type van de advocaat.

Nooit deden wij te vergeefs op hem beroep.

Van 1919 tot 1925 had hij zitting in de Raad der Orde.

Er werd hem toen opgedragen de beroepslessen te geven, taak waarvan hij zich jarenlang heeft gekweten.

In 1928 werd hij opnieuw tot lid van de Raad verkozen; hij werd dan secretaris van de Orde.

Zijn kunde en toewijding bij het vervullen van deze belangrijke functies, maar nog maar zijn verdiensten en begaafdheden als advocaat drongen hem in 1946 als het ware aan de keus van zijn Confraters op voor de hoogste waardigheid die zij aan een hunner kunnen toekennen.

Als stafhouder trad hij met de hem ingeboren tact op, en met het gezag dat hij door zijn onberispelijk beroepsleven had verworven.

Hij werd een groot stafhouder dank aan de gaven die hem tot een groot advocaat hadden gestempeld.

Hoe ongelooflijk ook, heeft stafhouder Smeesters, ondanks zijn buitengewoon drukke praktijk, nog de tijd kunnen vinden om wetenschappelijk werk te verrichten. Zijn talrijke geschriften, en in de eerste plaats zijn standaardwerk, het alombekende «Droit maritime et droit fluvial», munten uit door helderheid in de uiteenzetting en door hun hoogstaand wetenschappelijk gehalte.

Het is onbegonnen werk de omvangrijke activiteit van deze buitengewone man te trachten te schetsen. Op zo velerlei gebied heeft hij uitgeblonken.

Sommigen onder U hebben met hem zitting gehad in de Antwerpse afdeling van de Belgische Zeevaartbond en in de Association de Droit Commercial, verenigingen die hij met sterke hand heeft geleid.

Ook op de wetgeving heeft Mr. Smeesters een onmiskenbare invloed uitgeoefend, telkens als hem een verbetering van het vigerend recht noodzakelijk voorkwam.

Deze veelzijdige activiteit heeft hij kunnen ontwikkelen omdat zijn temperament hem ertoe noopte, zich niet tot de verdediging van individuele belangen te beperken, maar ook daar te dienen waar hij het algemeen welzijn kon bevorderen.

Doch in de eerste plaats was hij advocaat, een groot advocaat, groot om zijn diepgaande kennis, groot om zijn welsprekendheid, groot om zijn toewijding aan de hem toevertrouwde belangen, groot om zijn offervardigheid in het dienen van onze Orde.

Als zodanig blijft hij in onze herinnering leven, maar evenmin vergeten wij dat hij een minzame confrater was, een geestig man met een uitgesproken gevoel voor humor, een humanist met een uitzonderlijke cultuur, die met enthousiasme het schone in kunst en letteren kon waarderen.

Hij wijdde bijzondere zorg aan de opleiding van de jongere confraters die zich bij hem kwamen oefenen.

Drie van zijn gewezen medewerkers maken nog deel van onze Balie uit: Mr. Jean Pollet, Mr. Lionel Tricot en Mr. Jacques Dauwe.

* * *

Dames en Heren, mijn Confraters en ik zullen het op prijs stellen zo U zich bij ons wilt voegen om aan onze dierbare overledenen een stille hulde te brengen.

* * *

Mijn jonge Confraters, die de hoop van onze Balie zijt, ik wend mij thans in het bijzonder tot U.

Ik stel mij voor met welke geestdrift U uw loopbaan begint. Dit is onontbeerlijk, doch onvoldoende.

De kennis die U tijdens uw studies hebt opgedaan moet onverdroten worden uitgebreid.

Bij het instuderen van elke zaak is een volledige vertrouwdheid met het toepasselijk recht eerste vereiste. Bestaat er geen bruikbaar voorschrift, zo dient er naar de algemene beginselen van het recht teruggegrepen, om, door logisch redeneren, tot een oplossing te geraken.

Niettegenstaande de afkeer van de meeste juristen voor de wiskunde, ben ik zo vermetel ze U als een uitstekende oefening voor adequaat denken aan te bevelen. Wacht er U nochtans voor de strakke methoden van de exacte wetenschappen zo maar op de rechtsbegrippen toe te passen.

Dan dreigt het gevaar alle contact met de werkelijkheid te verliezen.

De bekende jurist von Ihering was aanvankelijk een voorstander van een denkwijze die hij later spottend «juridische begripswiskunde» heeft genoemd. In zijn boek «Scherts en Ernst in de rechtswetenschap» onderstreept hij dat rechtsbegrippen nimmer van het leven, derhalve van de werkelijkheid te scheiden zijn en mogen gescheiden worden.

Von Ihering veronderstelt dat hij gestorven is.

De engel die zijn ziel naar haar bestemming moet geleiden, zegt hem:

«Gij waart een theoreticus van het romeinse recht. » Daarom hoort gij thuis in het paradijs van de rechtsbegrippen, in een verre uithoek van de hemel, vrij van licht en lucht. Al de principes die gij hebt bestudeerd, vindt gij daar terug, doch niet in de mismaakte vorm die wetgevers en praktijks eraan hebben gegeven.

» Als vlijtige theoreticus zult gij, voor uw beloning, » in alle eeuwigheid de zuivere begrippen aanschouwen, » in hun ware gedaante, vrij van alle aardse smetten.

» Mannen uit de praktijk worden daar niet toege» laten. Voor volledige duisternis zijn hun ogen trouwens niet geschikt. Zij hebben hun eigen hemel, waar » de zon schijnt en alles is zoals op aarde; zij kunnen » zich daar vermeien in het uitbouwen van hun plumpe » leerstelsels.

» Maar, vroeg de ziel, hoe zal ik in het donker kunnen zien?

» Uw ogen, luidde het antwoord, zijn het gewoon in » het donker te kijken. Hoe duisterder het object, hoe » meer het U steeds heeft aangetrokken.

» En Uw hemel moet in duisternis zijn gehuld. Want » het is het rijk van de abstracte begrippen, die gij en » uws gelijken hebt geschapen, los van alle werkelijkheid. Daarom schuwen zij licht en lucht, en gaan zij » te niet bij het eerste contact met het leven.»

Waarde Confraters, de romanistenscholen die aldus werd gehegeld, bestaat sedert lang niet meer. Maar voor het gevaar het recht te theoretisch op te vatten, moeten wij ons allen hoeden.

Verlies de feitelijke toestanden nooit uit het oog. En onder die feitelijke gegevens nemen de mensen die bij het geval zijn betrokken, de eerste plaats in.

Ontwikkelt daarom Uw mensenkennis, en ook Uw vermogen om Uw evennaaste te begrijpen, om met hem mede te voelen.

Vergeet nooit, wanneer U een dossier leest, dat het niet gaat om de stukken die voor U liggen, maar dat er achter die stukken levende wezens staan. Tracht U in hun plaats te stellen, hebt medelijden met hun leed, toont begrip voor hun hartstochten, weest niet streng voor hun gebreken.

De basis leerschool is, voor de werkelijkheid rondom U een open oog te hebben.

Bezoekt ook dikwijls de gerechtszalen, volgt de pleidooien van Uw confraters, waardeert hoe zij hun processen behandelen.

Bezoekt ook geregeld de vergaderingen van de Conferenties. De schitterende prestaties in de Herman De Jongh-wedstrijd staan borg voor de ernst van haar werkzaamheden. Ik neem deze gelegenheid te baat om de laureaten van harte te feliciteren.

Mijnheer de Voorzitter, ik weet hoezeer U om het welzijn van onze jongere confraters zijt bezorgd en verzeker U dat, waar ik helpen kan, U steeds op mijn steun moogt rekenen; doch ik twijfel niet, of het doel dank aan Uw talent, aan Uw kunde en aan Uw toewijding zal worden bereikt.

Ik spreek de hoop uit dat het jaar dat heden zo schitterend is ingezet, op dezelfde wijze zal worden volgehouden.

Deze beide spreekbeurten werden voorafgegaan door de

Rede van Mr. Jos. MARCK, Voorzitter van de Vlaamse Conferentie

Geen aangenamer plicht kon mij te beurt vallen dan bij de Plechtige Openingszitting van de Vlaamse Conferentie, die haar 77e werkjaar aanvangt, alle aanwezigen zeer hartelijk welkom te heten en te danken voor de belangstelling die zij aan de werking van onze Conferentie betonen.

Waar de aanwezigheid van het Hoofd van de Raad der Orde op een Openingszitting als deze, tot de meest hechte tradities behoort, is Uwe aanwezigheid, Mijnheer de Stafhouder, voor ons dubbel belangrijk. Wij weten dat U hier niet louter een ambtsplicht vervult, maar dat U zich volledig hebt ingezet opdat de Vlaamse Conferentie nu en doorheen gans dit jaar haar doel ten volle zou bereiken, mede ten bate van heel de Balie. Hiervoor, Mijnheer de Stafhouder, zijn wij U bijzonder dankbaar.

Moest ik U, Mijnheer de Ere-Voorzitter, enige lof toezwaaiën, U zoudt zich gekwetst voelen. Want U bent één met de Conferentie en hoe kan zij zichzelf bedanken? Maar laat mij toe U, als een nauwelijks bedekte bedreiging, te zeggen, dat de Antwerpse advocaten een goed geheugen bezitten en bovendien op de titelpagina van het Rechtskundig Weekblad gelezen hebben dat de 25e jaargang in september jl. was ingegaan. Wat U ook meent of wenst als «Beheer en Redactie», daarop komen wij terug, lang voordat de 26e jaargang het licht zal zien.

Mijnheer de Stafhouder Jean Thevenet, op 30 september ll. heeft het Verbond der Belgische Advocaten in U zijn nieuwe Voorzitter gevonden. Mag ik U bij deze gelegenheid van harte gelukwensen en de hoop uitdrukken dat U onze Conferentie met dezelfde sympathie zult bejegenen, die wij steeds bij uw hoogst verdienstelijke voorganger Mr Norbert Biltris mochten ontmoeten.

Mr Vermeylen, Advocaat en Minister van Justitie, dat U welwillend hebt aangenomen vandaag onze gast te zijn, maakt ons fier en gelukkig. Als Excellentie zullen wij U eren, als confrater U hartelijk ontvangen.

Mijnheer Suetens, eerste Voorzitter van de Raad van State.

Mijnheer de auditeur Smolders, vertegenwoordiger van de Heer Auditeur-Generaal van de Raad van State,

Heren Magistraten bij het Hof van Cassatie, de Raad van State en het Hof van Beroep te Brussel, in U begroeten wij de hoogste rechtsmachten van ons land en wij danken U voor Uwe aanwezigheid.

Monseigneur De Vooght, deken van het eerste district, uwe tegenwoordigheid verheugt ons zeer, des te meer daar U aan een deel der hier voorgebrachte poging tot welsprekendheid geenszins vreemd zijt.

Heer Bevelhebber van het 2e Militair Gebied, Heer Bevelhebber der Provincie Antwerpen, Heer officier-afgevaardigde van de bevelhebber van

het Rijkswachtgebied Antwerpen - Limburg, Heer Generaal-Majoor Bouhon

Hoe kunnen wij U danken voor Uw belangstelling? Ten ware misschien, door aan de vonnissen die wij bekomen in dit gerechtsgebouw niet al te vaak een uitvoering «manu militari» te laten geven.

Mijnheer de Voorzitter van deze Rechtbank,

Het wordt U elk jaar gezegd. Ik zou U feitelijk mijn plaats moeten afstaan. Ik gedraag mij als gastheer,

dan wanneer U het zijt. Maar ik ken Uw goedhartigheid, Uw grenzeloze welwillendheid telkens het er op aankomt onze Conferentie te steunen en haar die plechtige zaal ter beschikking te stellen, zonder welke een Openingszitting niet denkbaar is.

Mijnheer de Prokureur des Konings,

Uw sympathie blijft nooit bij woorden. Zo herinner ik mij zeer wel dat U niet gearzeld hebt onze Conferentie toegang te verlenen tot dat zeer belangwekkend, wetenschappelijk verantwoord studiecentrum dat onder Uw hoog toezicht staat. Ook in de toekomst zullen wij niet aarzelen aan te kloppen en wij weten dat U ons volgaarne zult te woord staan.

Mijnheer de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel,

Ook al zou Uw genezing er door vertraagd worden, op onze Openingszitting kunt U niet ontbreken. Wij beschouwen U zozeer als één der onzen dat wij de grote genegenheid, die U de Conferentie toedraagt, als vanzelfsprekend gaan beschouwen.

Mijnheer de Dekens van de advocaten bij de Hoge Raad der Nederlanden,

Mijnheer de afgevaardigde van de Dekens der Nederlandse Orde van Advocaten,

Heren Dekens van de Raad der Orde te Amsterdam, Rotterdam, Middelburg en 's Hertogenbos,

U weet het van jaren terug. U bent hier thuis. Zonder U geen Openingszitting!

Mes chers confrères Maîtres Lasserre et Krieps, délégués des Bâtonniers des Barreaux de Paris et de Luxembourg, permettez-moi de vous souhaiter de tout cœur la bienvenue parmi nous. Si par hasard certains détails des discours qui vont suivre, vous échappent, sachez que tous nos confrères flamands, ici présents ne demandent que de vous servir d'interprètes. Car votre présence leur est infiniment précieuse et nous honore.

Heren Stafhouders der balie van Brussel, Gent, Luik, Mechelen en Turnhout. Het is niet meer dan billijk dat wij, die met de leden uwer balies zo vaak en zo vriendschappelijk in contact komen, U hier te gast mogen hebben. Zo tenminste, kunnen wij het goede lonen.

Aan de Heren Magistraten van de Rechtbank van Eerste Aanleg en de Rechtbank van Koophandel,

Aan de Heer Krijgsauditeur,

De Heren Vrederechters,

Aan de Heer Consul-Generaal van Frankrijk,

Aan Mevrouw de Consul der Duitse Bondsrepubliek, betuig ik mijn oprechte dank voor hunne tegenwoordigheid en belangstelling.

Hartelijk welkom, heet ik de vrienden van onze zussterconferenties!

Gans bijzonder bedank ik de Conférence du Jeune Barreau te Antwerpen omdat ze de delikate attentie heeft gehad de meest charmante der Antwerpse confraters tot Voorzitter te kiezen. Meester Madeleine Kreglinger van Santen: als ik U met Uw aanstelling geluk toewens, dan weet U dat ik het meen.

Meester Edgar Boonen, wat vorig jaar onder uw presidium werd tot stand gebracht is uiterst moeilijk te evenaren. Hij die het zegt, begint het stilaan, maar duidelijk te ondervinden. Gij hebt nooit gezocht naar prestige of gezag, maar Ge hebt veel meer bekomen: de vriendschap van ons allen.

Mijn goede, jonge confraters !

Gij die aan onze Balie uw stage hebt aangevangen of haar voltooit, U mag ik niet vergeten. Reeds dikwijls hebt Gij de advocaat horen bezingen door de advocaat : de hoge waardigheid, het meewerken aan de bedeling der gerechtigheid, de macht van het woord, de verdediging van wie zwak is, de rusteloze studiegeest, en de faam die misschien volgen zal. Dat alles is waar, denkt Gij, maar wellicht niet voor U. Want tijdens uw kort verblijf in ons midden zijt Ge zeker reeds gekwetst geweest en leek de werkelijkheid U minder mooi. Heeft de pro deo-kliënt waarvoor Ge U met hart en ziel hebt ingezet, zonder een dankwoord uw bureel verlaten ? Heeft een oudere confrater niet begrepen hoe goed Gij het meende met de U toevertrouwde belangen en met de confraterniteit, die niets anders kan zijn dan vriendschap en waardering ? Heeft een Rechtbank uw met zorg bestudeerde besluiten nogal kortaf van de hand gewezen ?

Dat alles is niet alleen U overkomen, maar ons allen. En gelukkig maar, Ge staat niet alleen om die eerste schok van het beroepsleven op te vangen. Want naast Uw patroon, naast uw oude studiekameraden staan wij allen, leden van deze Conferentie, om U te helpen, hartelijk te begrijpen en — waar nodig — de hoeken af te ronden.

Weest gerust, na kort verloop van tijd, heeft het beroep van advocaat U gevangen. Naar geen hoge woorden zult Ge nog zoeken, maar in U leeft het bewustzijn dat het zó goed is en blijven moet. Komt ooit de tijd dat Ge te kiezen hebt tussen de advocatentoga en een taak buiten de Balie, dan pas zult Ge ten volle beseffen hoe hard die keuze valt en hoe stoffelijke voordelen vaak onderdoen voor het moeilijke leven dat Ge vrij hebt aangevat !

Aan U, jonge confraters, werd en wordt telken jare de gelegenheid geboden de welsprekendheid te beoefenen in het kader van de Vlaamse Conferentie. Talrijk zijn degenen, die U komen beluisteren, streng maar begrijpend is de jury.

Mijn ijverige voorganger Edgar Boonen spaarde geen moeite om U aan te sporen tot deelname. Zij, die aan zijn oproep gevolg gaven, vinden nu hun beloning.

Ik ben uitermate gelukkig U te kunnen zeggen dat de jury onder leiding van onze stafhouder en onze ere-voorzitter mij uitdrukkelijk heeft verzocht alle deelnemers zonder uitzondering te vermelden bij name en met aanduiding van het behandeld onderwerp, gelet op het hoog gehalte van wat gepresteerd werd.

De Herman De Jongh-prijs 1961 is toegekend aan Meester Hendrik De Munck die de « Evolutie der wetgeving op de Kinderbescherming » behandelde.

Onmiddellijk daarop volgt Mr. Fred. Erdman die ons onderhield over de « Aspecten van internationaal Strafrecht ».

De derde prijs werd toegekend aan Meester William Lambrechts met als onderwerp : « De Grondwet en de Vrijheid ».

Eervolle vermeldingen gaan naar :

Meester Christian Jacqmain : « Verantwoordelijkheid van derden bij Arbeidsongevallen »;

Meester Raoul De Ryck : « De aansprakelijkheid der eigenaars van atoomschepen », en

Meester Daniël Meinertshagen : « De Engelse geest en Lloyds ».

Moge hun voorbeeld een grote navolging kennen !

Meester Werner Lens !

U en de welsprekendheid zijt reeds vroeger aan elkaar voorgesteld. Ik zou zeggen : U zijt goede bekenden.

Pas sinds 1953 aan de Balie, verovert U de Herman De Jongh-prijs in 1957. Nauwelijks één jaar later wordt de Prijs der Welsprekendheid van het Verbond der Belgische Advocaten U toegekend. Dat ge de niet steeds benijdenswaardige taak van openingsredenaar hebt willen opnemen, strekt U tot eer en maakt ons gelukkig.

Een « Pleidooi voor de man van Lebak » zal het worden. Het dossier is een eeuw oud, maar nog steeds boeiend en scherp van lijn.

Wij zullen naar U luisteren als mensen van deze tijd ! Want wij wonen niet in de Lauriergracht n° 37, en voor mijn part is Babertje echt niet vermoord !

Meester Lens, de verdediging heeft het woord !

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 24 maart 1960.

Voorzitter : M. Sohier.

Raadshere-verslaggever : M. Moriamé.

Advokaat-generaal : M. Delange.

Internationaal privaatrecht. — Vordering tot betaling van levensonderhoud van een natuurlijk kind van vreemde nationaliteit tegen de vermoedelijke vader van Belgische nationaliteit. — Toepasselijkheid van het nationaal recht van het natuurlijk kind onder voorbehoud van de internationale Belgische openbare orde.

Vordering tot betaling van levensonderhoud ingesteld door een natuurlijk kind van Franse nationaliteit tegen de vermoedelijke vader van Belgische nationaliteit. Nu de partijen van verschillende nationaliteiten zijn moet de Belgische rechter onder de nationale

wetten van de partijen deze kiezen, die geldt voor het statuut van de partij in welke het overheersend belang, waarvan de Belgische wetgever de vrijwaring heeft willen verzekeren, gelegen is. De Belgische wetgever van 1908 heeft bij het invoeren van artikel 340 b B.W. tot doel gehad in zodanige mate als hem rechtmatig leek het belang van het natuurlijk kind te vrijwaren. Het noodzakelijk gevolg daarvan is dat, onder voorbehoud van de internationale Belgische openbare orde, de rechter de persoonlijke wet van het natuurlijke kind moet toepassen, omdat uit het oogpunt van het internationaal privaatrecht deze wet de enige bevoegde is voor het bepalen van wat door het belang van het natuurlijke kind kan gevergd worden.

Artikel 340 b B.W. is geen bepaling, die voor de zedelijke, staatkundige of economische orde van de Belgische gemeenschap van een zo wezenlijk belang is, dat zij de toepassing in België van iedere vreemde daartegen ingaande of daarvan verschillende wet, zelfs wanneer deze volgens de gewone regels van de

conflicten tussen wetten toepasselijk is, noodzakelijk moet uitsluiten.

Eiffeling t/ Gagny.

Gelet op het bestreden arrest, op 2 april 1958 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 3, 340 b, c, d, e, 341 c en 342 a van het Burgerlijk Wetboek, deze laatste artikelen gewijzigd door de wet van 6 april 1908,

doordat het bestreden arrest ontvankelijk verklaart, de vordering welke verweerster, van Franse nationaliteit, tegen aanlegger, van Belgische nationaliteit, ingesteld heeft als moeder en voogdes van haar natuurlijk kind van Franse nationaliteit, tot betaling van een uitkering voor het onderhoud en de opvoeding van dit kind, en, in haar persoonlijke naam, tot betaling van de bevallings- en onderhoudskosten gedurende vier weken, op de voet respectievelijk van de artikelen 340 b en 340 c van het Burgerlijk Wetboek, hoewel vaststellende dat geen van deze beide vorderingen bestaat volgens de Franse wet die voor het persoonlijk statuut van het kind en de moeder geldt, en in dier voege beslist om de reden, enerzijds, dat, aangezien de door artikel 340 b van het Burgerlijk Wetboek aan het kind toegekende vordering tot bekoming van onderhoudskosten de afstamming niet aanwijst en zonder weerslag op de staat van dat kind blijft, zij niet tot het persoonlijk statuut van het kind behoort en dat, daar de Belgische wetgever bedoeld heeft in inlands recht ten behoeve van het natuurlijk kind de in artikel 340 b omschreven rechten te huldigen, zijn wil dient in acht genomen te worden wanneer een conflict tussen wetten de rechter verplicht eventueel een vreemde wet toe te passen, naardien het miskennen door deze wet van de rechten welke door de Belgische wetgever aan het natuurlijk kind verleend zijn, indruist tegen de internationale Belgische openbare orde, wat het geval zou wezen met de Franse wet welke niet, als de Belgische wet, aan dat kind een vordering tot onderhoudskosten gesteund op een waarschijnlijkheid van vaderschap toekent, doch slechts een vordering tot rechterlijke aanwijzing van vaderschap, en om de reden anderzijds, dat, vermits de vordering van de moeder op grondslag van artikel 340 c van het Burgerlijk Wetboek uitsluitend een karakter van schadeloosstelling heeft, zij geen rechtsvordering van staat uitmaakt, niet aan haar persoonlijk statuut kan verbonden worden, en, op een bepaling van inlands recht gesteund zijnde, ontvankelijk is ten opzichte van aanlegger die van Belgische nationaliteit en in België gehuisvest is;

dan wanneer, enerzijds, de vordering van het natuurlijk kind tot betaling van een onderhoudsgeld tegen hem die gedurende het wettelijk tijdperk van de bevruchting met zijn moeder in gemeenschap heeft geleefd onder de voorwaarden, omschreven in voormeld artikel 340 b — die een persoonlijke vordering van het kind is, op deszelfs erfenamen niet kan overgedragen worden, onverenigbaar is met deszelfs erkenning door een andere dan verweerder en niet toelaatbaar is tegen hem die met de moeder overspelige of bloedschendige gemeenschap gehad heeft, — gesteund is op een naar de eis van die bepaling bewezen afstamming, welke, benevens het recht op een uitkering voor het onderhoud en de opvoeding van het kind, dezelfde uitwerking voortbrengt als de erkenning wat de beletselen van het huwelijk betreft, en welke mitsdien de elementen van een staat uitmaakt, hoe beperkt de gevolgen daarvan ook zijn, die de persoon zelve van het kind beheerst; de wet die toepasselijk

was om het bestaan en de vereisten tot instelling van die vordering te bepalen, wat de verblijfplaats van het kind ook was, die van deszelfs persoonlijk statuut was, dit is ten deze de Franse wet, die het kind dergelijke rechtsvordering niet toekent, en dan wanneer, daar de bepalingen van de vreemde wet in het door geregelde statuut van het natuurlijk kind niet voorzien in de bij artikel 340 b van het Belgisch Burgerlijk Wetboek bepaalde vordering, bewuste bepalingen niet strijdig zijn met de internationale Belgische openbare orde;

en dan wanneer, anderzijds, de vordering, door artikel 340 c van het Burgerlijk Wetboek ten behoeve van de moeder ingesteld, slechts toegelaten wordt in de bij artikel 340 b bepaalde gevallen en niet van die van het kind kan afgescheiden worden, zodanig dat, opdat de moeder zich op persoonlijke rechten kan beroepen, het vereist is dat het kind die bepaling kan invoeren, hetgeen om de uiteengezette redenen ten deze wettig niet het geval kon wezen, zelfs ten opzichte van een Belgische en in België gehuisveste verweerder :

Over het eerste onderdeel :

Overwegende dat blijkens de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, de vordering, ingesteld door de minderjarige France Gagny, geboren in België en er verblijvende bij het instellen van de vordering, en vertegenwoordigd door verweerster, haar moeder en wettelijke beheerster, strekt tot het bekomen van de veroordeling van aanlegger om haar een jaarlijkse uitkering voor haar onderhoud en haar opvoeding te betalen totdat zij de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, op grondslag van artikel 340 b van het Burgerlijk Wetboek (wet van 6 april 1908);

Overwegende dat het arrest vaststelt dat verweerster en haar minderjarig kind van Franse nationaliteit zijn, terwijl aanlegger van Belgische nationaliteit is;

Overwegende dat, daar de partijen in de zaak van verschillende nationaliteiten zijn, de Belgische rechten onder de nationale wetten van die partijen diegene moet kiezen welke geldt voor het statuut van de partij in welke het overheersend belang, waarvan de Belgische wetgever de vrijwaring heeft willen verzekeren, gelegen is;

Overwegende dat, zoals het beklagde arrest erkent, de Belgische wetgever van 1908, bij het invoeren van artikel 340 b van het Burgerlijk Wetboek tot doel gehad heeft in zodanige mate als hem rechtmatig leek het belang van het natuurlijk kind te vrijwaren;

Dat het noodzakelijk gevolg is, onder voorbehoud van de internationale Belgische openbare orde, dat de rechter de persoonlijke wet van het natuurlijk kind, ter zake de Franse wet, moet toepassen, niet omdat, in casu, deze wet voor het belang van het natuurlijk kind meer of minder gunstig is, doch omdat, uit het oogpunt van het internationaal privaatrecht, deze wet normaal de enige bevoegde is voor het bepalen van wat door het belang van het natuurlijk kind kan gevergd worden;

Overwegende dat het bestreden arrest, om ter zake aan de Belgische wet bevoegdheid toe te kennen, ten onrechte beslist « dat, daar de Belgische wetgever van 1908 bedoeld heeft, in het raam van het inlands recht, ten behoeve van het natuurlijk kind tegen de vermoedelijke vader ervan de in artikel 340 b omschreven rechten te huldigen, zijn wil dient in acht genomen te worden wanneer een conflict tussen wetten de rechter ertoe verplicht eventueel een vreemde wet toe te passen; naardien het miskennen door deze wet van de

rechten die door de Belgische wetgever aan het natuurlijk kind verleend zijn, indruist tegen de internationale Belgische openbare orde »;

Dat zo, gelijk het beklagd arrest vaststelt, het Franse recht slechts rechtsvordering tot rechterlijke aanwijzing van vaderschap buiten het huwelijk (Code civil, artikel 340) aanneemt, trouwens onder voorwaarden die de feitenrechter voor het natuurlijk kind gunstiger verklaart dan die van de Belgische wet (Burgerlijk Wetboek, artikel 340 a), zonder ten voordele van dit kind een rechtsvordering tot levensonderhoud in te voeren als die in de laatstgenoemde wet bepaald (Burgerlijk Wetboek, artikel 340 b), deze toestand tegen de internationale Belgische openbare orde niet indruist;

Dat toch artikel 340 b geen bepaling is welke voor de zedelijke, staatkundige of economische orde van de Belgische gemeenschap van een zo wezenlijk belang is dat zij de toepassing in België van iedere vreemde, daartegen ingaande of daarvan verschillende wet, zelfs wanneer deze volgens de gewone regelen van de conflicten tussen wetten toepasselijk is, noodzakelijk moet uitsluiten;

De uit het vorenstaande volgt dat het bestreden arrest, door onder deze voorwaarden de vordering van het minderjarig kind France Gagny, van Franse nationaliteit, op de voet van artikel 340 b van het Burgerlijk Wetboek ontvankelijk te verklaren, de in het middel ingeroepen artikelen 3, 340 b, 341 c en 342 a van het Burgerlijk Wetboek schendt;

Over het tweede onderdeel :

Overwegende dat het arrest niet aangevallen is in zover het beslist dat de vordering tot levensonderhoud van het kind en de vordering van de moeder in haar persoonlijke naam een enige en onsplitsbare grondslag hebben, en tot dezelfde beslissing moeten leiden, zo een strijdigheid tussen beslissing wil vermeden worden;

Dat eruit volgt dat de verbreking van de beslissing waarbij de ontvankelijkheid van de eerste aangenomen wordt de vernietiging met zich brengt van de beslissing waarbij de tweede als ontvankelijk aangezien is;

Dat beide onderdelen van het middel gegrond zijn

Om deze redenen :

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster persoonlijk en qualitate qua tot de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Luik.

NOOT : Verg. het in dit nummer opgenomen vonnis van de Rechtbank te Antwerpen d.d. 21 april 1961 met advies van het O.M.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

Rechtskundig Weekblad

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 30 mei 1961.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : M.M. Mast en Mees.

Auditeur : M. Adriaens.

Administratieve overheid. — Tuchtmaatregelen. — Geen beoordeling door Raad van State.

Het komt de Raad van State niet toe zich bij de beoordeling van de feiten en de toemeting van de tuchtstraf in de plaats te stellen van de administratieve overheid.

Jans/Belgische Staat (Minister van Landsverdediging)

Arrest nr 8608.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van de beslissing dd. 6 mei 1959, waarbij de Minister van Landsverdediging de dienstverbintenis van verzoeker bij de Rijkswacht verbreekt met opzegging van drie maanden te rekenen vanaf 1 juni 1959 ; dat die beslissing op 13 mei 1959 aan verzoeker is betekend ;

Overwegende dat de commandant van het district Antwerpen op 18 maart 1959 voorstelde de dienstverbintenis van verzoeker, die wachtmeester bij de Rijkswacht was, te verbreken met opzegging van drie maanden wegens diens gedrag en zijn slechte wijze van dienen ; dat de groepscommandant met dat voorstel instemde en het deed toekomen aan de commandant van het gebied Antwerpen, die de samenstelling van een tuchtraad beval om over het voorstel te adviseren ; dat de tuchtraad op 7 april 1959 verzoeker verhoorde en het gedane voorstel steunde ; dat de Minister van Landsverdediging op 6 mei 1959 de bestreden beslissing nam ;

Overwegende dat verzoeker doet gelden dat de genomen maatregel niet in verhouding is met de gepleegde feiten ;

Overwegende dat het de Raad van State niet toekomt zich bij de beoordeling van de feiten en de toemeting van de tuchtstraf in de plaats te stellen van de administratieve overheid ; dat derhalve het middel niet ontvankelijk is,

Besluit :

Artikel 1.

Het beroep is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3e Kamer. — 20 juni 1961.

Voorzitter : M. Maréchal.

Raadsheren : M.M. Paës en Huyghebaert.

O.M. : M. Strijckmans, advocaat-generaal.

Advokaten : Mrs. Saint-Remy en Van Dessel.

1. Wegverkeer. — Links voorbijrijden van stilstaande tram. — Aanrijding van voetganger overlopend voor tram. — Verdeelde aansprakelijkheid bij helften.
2. Vergoeding wegens morele schade. — Verwondingen van kind. — Afwijzing van eis der ouders.

1. Wanneer een voetganger die van een tram stapt voor de tram doorloopt en tegen een auto welke de stilstaande tram links voorbijrijdt terecht komt, dienen beide partijen elk voor de helft aansprakelijk

gesteld te worden, zo blijkt dat de autobestuurder niet tegen geringe snelheid reed.

2. *De ouders van het kind kunnen volgens de rechtspraak geen recht op zedelijke schade laten gelden wanneer het slachtoffer niet overleden is of het bestaan van een bijzondere morele schade niet geleverd is (impliciet in arrest, uitdrukkelijk gezegd in eerste vonnis van 24 maart 1961, 24e Kamer, Corr. Rb. te Brussel).*

O.M. en echtg. M. Polfliet-Candro t/ J. Witters.

Overwegende dat de beroepen, regelmatig naar de vorm binnen de wettelijke termijn ingesteld werden; dat het incidenteel beroep door de burgerlijke partijen Polfliet (in zijn 3 hoedanigheden) en Candro, bij zittingsbesluiten ingesteld, eveneens ontvankelijk is;

Overwegende dat de eerste rechter terecht aangenomen heeft dat de ononderbroken witte lijn (en niet de « onderbroken » witte lijn, zoals het vonnis a quo het, bij louter materiële vergissing vermeldt) evenals de gele lijnen van de overgang voor voetgangers, op de dag van het ongeval, niet meer op doeltreffende wijze zichtbaar waren;

Overwegende dat hieruit blijkt dat aan betichte niet mag verweten worden de bepalingen van artikel 10 van de wegcode niet te hebben nageleefd, noch aan het slachtoffer van buiten de overgang voor voetgangers de rijbaan te hebben overgestoken;

Overwegende daarentegen dat betichte die links langs een spoorvoertuig reed, hetwelk stilstond om de reizigers te laten in- of uitstappen, een fout heeft begaan met dit niet met geringe snelheid te hebben gedaan;

Dat de argumenten door betichte desbetreffend tegen het vonnis a quo voorgebracht ofwel ondoeltreffend zijn ofwel weerlegd door de vaststellingen van het onderzoek;

Overwegende dat het feit van de betichting door de eerste rechter vastgesteld bewezen is gebleven door het onderzoek voor het Hof gedaan; dat er echter daartoe een te strenge toepassing der strafwet gedaan is geworden;

Op burgerlijk gebied :

Overwegende dat de eerste rechter om gegronde redenen die het Hof bijtreedt, beslist heeft dat het slachtoffer ook een fout heeft begaan die in oorzake-lijk verband is met de schade;

Dat deze fout en die in hoofde van betichte vastgesteld even gewichtig zijn en dat derhalve betichte slechts voor de helft der schadelijke gevolgen van het ongeval dient aansprakelijk gesteld;

Overwegende dat terecht het vonnis a quo de burgerlijke partijen Polfliet en Candro afgewezen heeft van hun vorderingen ingesteld in eigen naam wegens zedelijke schade;

Overwegende dat de basis-cijfers van de toegekende provisionele vergoedingen dienen behouden en dat de bevolen onderzoeksmaatregel zich inderdaad opdringt; Dat echter de provisie wegens vergoeding der materiële schade niet in eigen naam doch als hoofd der gemeenschap aan Polfliet Marcel toekomt;

Overwegende dat aan de burgerlijke partij « Nationaal Verbond der Christelijke Mutualiteiten » akte dient verleend dat zij afstand doet van haar eis;

I. Op strafrechterlijk gebied :

Doet het bestreden vonnis te niet voor zoveel het

de betichte verwezen heeft tot een geldboete van 150 frank; wijzigende desaangaande verwijst de betichte slechts tot een geldboete van 50 frank verhoogd met 190 deciem en alzo gebracht op 1.000 frank; zegt dat bij gebrek aan betaling binnen de wettelijke termijn deze geldboete zal kunnen vervangen worden door een gevangenisstraf van 15 dagen;

Bevestigt het vonnis voor het overige en verwijst betichte in de kosten van beroep ten opzichte van de publieke partij belopende op 641 frank;

II. Op burgerlijk gebied :

Doet het bestreden vonnis te niet voor zoveel de betichte veroordeeld werd ten provisionele titel te betalen aan Polfliet Marcel 6.000 frank in eigen naam en 3.000 frank als beheerder van de goederen van zijn zoon, en te betalen 1 frank aan het Nationaal Verbond der Christelijke Mutualiteiten, en voor zoveel de kosten voorbehouden werden;

Wijzigende desaangaande;

Stelt vast dat laatstgenoemde burgerlijke partij afstand doet van haar eis; verwijst ze in de kosten van beide aanleggen ter gelegenheid van haar aanstelling en van haar vordering ontstaan;

Veroordeelt betichte te betalen ten provisionele titel aan Polfliet Marcel :

1) als hoofd der gemeenschap : $8.000 : 2 = 4.000$ F;

2) als beheerder der goederen van zijn minderjarige zoon Erwin : $4.000 : 2 = 2.000$ frank;

Bevestigt het bestreden vonnis voor het overige;

Verwijst Polfliet Marcel in eigen naam en Candro Catharina ieder in $\frac{1}{4}$ der kosten van beide aanleggen; Behoudt de overige helft dezer kosten voor.

NOOT: Zie voor I: Burg. Rk. Brussel, 6.5.1958, Bull. Ass. 1958, 338; Burg. Rk. Brussel, 24.10.1955, R.G.A.R. 1956, 5827; Corr. Rk. Brussel, 15.10.1955, Bull. Ass. 1955, 830; Corr. Rk. Kortrijk, 14.12.1950, R.W. 1951-52, 650.

Voor II: Hof Luik, 15.1.1960, R.G.A.R. 1960, 6437; Pol. Hologne-aux-Pierres, 5.10.1940, Bull. Ass., 531; Corr. Rk. Ternat, 27.6.1939, Bull. Ass. 1939, 881; Hof Brussel, 30.10.1933, Bull. Ass. 1934, 773; Hof Brussel, 8.12.1931, Bull. Ass. 1932, 1093; B. Rk. Verviers, 14.6.1951, Bull. Ass. 1952, 92; Kinderrechter Luik, 18.4.1951, Bull. Ass. 1952, 609; Burg. Rk. Ternat, 7.7.1948, Bull. Ass. 1949, 208; Hof Brussel, 12.1.1948, Bull. Ass. 1948, 266; Burg. Rk. Leuven, 6.8.1956, R.W. 15.6.1957, 1656; Hof Gent, 24.11.1956, R.W. 1956-57, 1554; De Page, T. II, 951 bis en noot 1.

HOF VAN BEROEP TE GENT

5de Kamer. — 10 april 1961.

Voorzitter : M. Maraitre.

Raadsheren : M.M. De Vreese en Vanparijs.

Advokaat-generaal : M. Matthijs.

Advokaten : Mrs. Du Bois (Gent) en Evens (Kortrijk).

1. **Natuurlijk kind. — Onderhoudsuitkering (art. 340b B.W.). — Moederlijke afstamming. — Bewijs.**
2. **Natuurlijk kind. — Gebrek aan erkenning. — Onderhoudsuitkering. — Vertegenwoordiging in rechte. — Voogd door de familieraad aangeduid.**
3. **Internationaal privaatrecht. — Onbekwame. — Vertegenwoordiging in rechte. — Handelingsbekwaamheid. — Persoonlijk statuut. — Nationale wet van de onbekwame toepasselijk. — Moederlijke afstamming.**

— Nationale wet van moeder en kind toepasselijk.

4. Vreemde wet. — Tsjechoslowaakse familiewet. — Natuurlijk kind. — Moederlijke afstamming. — Bewezen door louter feit van de geboorte, zonder erkenning. — Vertegenwoordiging in rechte door de moeder van haar niet erkend natuurlijk kind. — Regelen niet strijdig met de Belgische internationale openbare orde.
5. Internationaal privaatrecht. — Onderhoudsuitkering (art. 340b B.W.). — Persoonlijk statuut. — Nationale wet van het natuurlijk kind toepasselijk.
6. Internationaal privaatrecht. — Wettencollict in de tijd. — Niet terugwerkende kracht van de wet. — Tsjechoslowaakse familiewet. — Toepassing.

1. Naar Belgisch recht, dient het onecht kind, voor hetwelk een vordering tot onderhoudsuitkering tot zijn achttienjarige leeftijd, op grond van art. 340 B.W., wordt ingesteld, op straf van niet-ontvankelijkheid, zijn moederlijke afstamming voorafgaandelijk te bewijzen; deze afstamming kan alleen blijken uit een erkenning gedaan hetzij in de geboorteakte, hetzij in een afzonderlijke akte van de burgerlijke stand, hetzij bij authentieke akte, behoudens het geval van art. 336 B.W.; de loutere geboorteakte is geen bewijs van natuurlijke afstamming.

2. Naar Belgisch recht, is de moeder van een niet erkend natuurlijk kind er niet toe gerechtigd dit kind in rechte te vertegenwoordigen; de voogdij van zodanig kind behoort immers niet aan de moeder, maar aan de door familieraad aangeduide voogd (art. 405, al. 2, B.W.; art. 5, W. v. 7 maart 1938).

3. De vertegenwoordiging in rechte van een onbekwame behoort tot de handelingsbekwaamheid, en dus tot het persoonlijk statuut van de onbekwame; tot diens bescherming bedoeld, wordt zij door zijn nationale wet beheerst.

Ook de moederlijke afstamming van een kind, en zijn rechtstoestand van wettig, natuurlijk of erkend kind t.o.v. de moeder, worden door de nationale wet van moeder en kind beheerst.

4. Nu de moeder en het kind van Tsjechoslowaakse nationaliteit zijn, en de Tsjechoslowaakse wet nr 265 van 7 december 1949 houdende «Bepaling der Rechtsnormen betreffende de Familie», in haar hoofdstuk II, art. 44, enkel gewag maakt van de erkenning van het vaderschap, terwijl geen enkele andere bepaling de erkenning van het kind door de moeder voorziet, dient hieruit te worden besloten dat, naar Tsjechoslowaaks recht, de afstamming van het kind t.o.v. de moeder vaststaat door het louter feit van de geboorte, zonder erkenning.

Uit het onderzoek van verscheidene andere bepalingen derzelfde wet blijkt anderzijds dat de moeder van het niet erkend natuurlijk kind ertoe gerechtigd is het in rechte te vertegenwoordigen.

Beide voormelde rechtsregelen zijn niet strijdig met de Belgische internationale openbare orde, daar deze alleen de voorschriften omvat, die een beginsel bekrachtigen, dat de Belgische wetgever als wezenlijk beschouwt voor de in België gevestigde zedelijke, politieke en economische ordening der maatschappij.

5. Daar de vordering tot onderhoudsuitkering op grond van art. 340b B.W. gesteund is op het vermoedelijk vaderschap van de schuldenaar, en zij derhalve het persoonlijk statuut aanbelangt, dient de rechter de nationale wet toe te passen van de persoon, wiens belang ter zake door de nationale wetgever als overheersend wordt aangezien. T.o.v. zodanige vor-

dering, die, hoewel steunende op een vermoeden van vaderschap, evenwel geen verklaring of erkenning van vaderschap inhoudt en derhalve de belangen van het wettelijk gezin van de vermoedelijke vader niet in het gedrang brengt, dient de verdediging van de belangen der zwakkere partij, het kind, als het hoofdzakelijk sociaal doel der wet van 6 april 1908 te worden beschouwd.

Het wettencollict tussen de Belgische wet van de aangesproken vermoedelijke vader en die van het op levensonderhoud aanspraak makend natuurlijk kind dat van Tsjechoslowaakse nationaliteit is, moet dus door de Belgische rechter opgelost worden ten gunste van de Tsjechoslowaakse wet, voor zover nochtans deze vreemde wet niet strijdig zij met de Belgische internationale openbare orde.

6. Wanneer, uit naam van een onecht kind van vreemde, in casu Tsjechoslowaakse nationaliteit, een vordering tot onderhoudsuitkering tegen de vermoedelijke Belgische vader vóór het Belgisch gerecht wordt ingesteld, en de grond van deze vordering naar de buitenlandse wet dient te worden berecht, geldt evenwel de daartoe in acht te nemen buitenlandse wet enkel de wet, die het persoonlijk statuut van het kind beheerst op het ogenblik van de uitspraak van de rechterlijke beslissing, en geenszins de op het ogenblik van de geboorte van het kind geldende wet.

Terwijl niets erop wijst dat de Tsjechoslowaakse wetgeving in het algemeen, en de Tsjechoslowaakse familiewet van 7 december 1949 in het bijzonder, bovenvermeld principe van de niet-terugwerkende kracht van de wet, dat gemeengoed is van de meeste beschaafde landen, niet zou huldigen, is het dan ook niet toegelaten voormelde familiewet toe te passen op de rechtsgevolgen die bij haar inwerkingtreding reeds verstreken waren.

Zal derhalve aan de onderwerpelijke vordering tot levensonderhoud, slaande op zich in de tijd uitstrekkende juridische gevolgen van een rechtstoestand, toepasselijk zijn :

1°) voor de tijdsperiode lopende van de geboortedatum van het kind (21 juli 1945) tot aan de inwerkingtreding op 1 januari 1950 van de Tsjechoslowaakse familiewet van 7 december 1949, de vóór 1 januari 1950 vigerende Tsjechoslowaakse wet;

2°) voor de tijdsperiode lopende vanaf 1 januari 1950, de van die datum af vigerende nieuwe Tsjechoslowaakse familiewet nr 265 van 7 december 1949.

Eimova Marianne t/ Everaet Emiel.

Gezien de stukken;

Overwegende dat het beroep regelmatig is naar de vorm;

dat, nu het vonnis slechts aan pleitbezorger werd betekend het ook tijdig werd ingesteld;

1. Nopens de ontvankelijkheid van het beroep :

Overwegende dat geïntimeerde ten onrechte beweert dat appellante in het bestreden vonnis dd. 25 november 1955 zou hebben berust;

dat de dagstelling dd. 11 mei 1956 waarbij appellante de zaak terug voor de eerste rechter bracht ten einde een wijziging van het bestreden vonnis te bekomen, in strijd met wat geïntimeerde beweert, precies

bewijst dat appellante zich bij dit vonnis niet neerlegde;

dat de betekening aan avoué niet noodzakelijk op bevel van de partij geschiedde en derhalve evenmin een bewijs is van berusting, vooral niet ten aanzien van een tussenvonnis waartegen men ook na het eindvonnis nog beroep kan instellen; dat overigens uit het bevel tot betekening van de pleitbezorger blijkt dat de betekening onder alle voorbehoud geschiedde; dat het beroep derhalve noch «laattijdig» noch onontvankelijk is uit dien hoofde;

Overwegende dat het beroep evenmin onontvankelijk is «defectu summae»;

dat de zaak werd ingeleid in 1948, zodat de aanleg, ingevolge art. 5 van de wet van 10 februari 1953, moet worden beoordeeld op basis van het oude art. 27 van de wet op de bevoegdheid (K.B. N° 63 dd. 13-1-1936, art. 6) i.e. door vermenigvuldiging met tien van de annuïteit van het onderhoudsgeld waarvan de titel wordt betwist, hetgeen ter zake betekent: $1.200 \times 12 = 14.400 \times 10 = 144.000 \text{ F}$;

dat de eis, vatbaar zijnde voor wettelijke schatting, geenszins moest worden geschat door de partijen;

Overwegende dat geïntimeerde vergeefs opwerpt dat het bevelschrift dd. 10 mei 1957, waarbij het Pro-Deo voor het Hof werd toegestaan, zou nietig zijn bij gebrek aan ondertekening van het rekwest door appellante, bij gemis aan oproeping van geïntimeerde of nog «omdat de inwoners van Tsjechoslowakije in Belg'ië niet van het Pro-Deo genieten»;

dat dit bevelschrift, dat wel degelijk wordt overgelegd, het voorwerp was noch van een verhaal vanwege de Procureur-Generaal (art. 20, wet van 29-6-1929), noch van enig verzoekschrift tot intrekking, en derhalve rechtsgeldig is;

dat de beroepsakte dienvolgens zonder zegel mocht worden opgesteld;

2. *Nopens de ontvankelijkheid van de vordering :*

Overwegende dat geïntimeerde bij incidenteel beroep vraagt dat de oorspronkelijke vordering onontvankelijk zou worden verklaard en hiertoe een reeks midelen aanvoert;

Overwegende dat de eerste rechter om oordeelkundige redenen die het Hof overneemt en die door de besluiten van geïntimeerde niet worden ontzenuwd, terecht heeft aangenomen dat de termen van het Pro-Deo bevelschrift dd. 28 mei 1954 insluiten dat het voordeel van de gerechtelijke bijstand werd verleend voor de ganse rechtspleging — die slechts was geschorst geworden — en met terugwerkende kracht zodat het zich ook uitstrekt tot de inleidende dagvaarding;

dat, wat betreft de geldigheid van de beslissing zelf waarbij het Pro-Deo werd verleend, deze geldigheid, zoals hierboven werd uiteengezet naar aanleiding van het voor het Hof toegestane Pro-Deo, niet meer kan worden betwist bij gebrek aan verhaal van de Procureur-Generaal en bij gemis aan verzoekschrift tot intrekking;

dat moet worden aangenomen dat het Pro-Deo aan appellante werd verleend in de hoedanigheid in welke zij in de dagvaarding was opgetreden, hoedanigheid die aan het Bureel van Gerechtelijke Bijstand wel bekend was;

Overwegende dat geïntimeerde vergeefs opwerpt dat de oorspronkelijke dagvaarding nietig is omdat zij werd gelanceerd voor de zitting van vrijdag 12 mei, dag waarop de rechtbank van Kortrijk niet zetelt voor inleidingen;

dat deze eventuele nietigheid van exploit de belangen van geïntimeerde niet heeft kunnen schaden en derhalve luidens art. 173 W.B.R. niet kan worden weerhouden;

Overwegende dat geïntimeerde even vergeefs opwerpt dat appellante niet in persoon is verschenen vóór de Voorzitter van de Rechtbank (art. 340 f B.W.);

dat de heer Voorzitter, het niet verschijnen van appellante vaststellend, de partijen regelmatig en in overeenstemming met art. 340 f alin. 4 («of verschijnen zij niet»), naar de Rechtbank heeft verzonden;

3. *Meer bijzonder nopens de hoedanigheid van appellante :*

Overwegende dat geïntimeerde opwerpt dat, bij gemis aan erkenning van het kind vanwege appellante, de moederlijke afstamming van het kind niet vaststaat, zodat de vordering uit dien hoofde niet ontvankelijk is (art. 340 b B.W.) en appellante bovendien om dezelfde reden niet gerechtigd is als vertegenwoordiger van het natuurlijk kind op te treden;

Overwegende dat, naar Belgisch recht, het kind voor hetwelk een vordering op grond van art. 340 b B.W. wordt ingesteld, inderdaad op straf van ontvankelijkheid voorafgaandelijk zijn moederlijke afstamming moet bewijzen (De Page T. I n° 1201);

dat deze moederlijke afstamming naar Belgisch recht alleen blijken kan uit een erkenning gedaan in de door de wet voorgeschreven vormen, i.e. uit een erkenning gedaan hetzij in de geboorteakte, hetzij in een afzonderlijke akte van de burgerlijke stand, hetzij bij authentieke akte, behoudens het geval van art. 336 B.W.;

dat ter zake geen zulke erkenning voorhanden is, terwijl de loutere geboorteakte geen bewijs is van natuurlijke afstamming;

dat anderzijds, steeds naar Belgisch recht, de moeder van een niet erkend natuurlijk kind niet gerechtigd is haar kind in rechte te vertegenwoordigen (De Page T. I blz. 1206 nota 2), de voogdij van een niet erkend natuurlijk kind behorend niet aan de moeder maar aan de door de familieraad aangeduide voogd (art. 405 alin. 2 B.W. art. 5 van de wet van 7-3-1938);

Overwegende dat de vraag echter is of de moederlijke afstamming van het kind en de vertegenwoordiging in rechte van dit kind, ter zake, naar Belgisch of naar Tsjechoslowaaks recht moet worden beoordeeld;

Overwegende dat de vertegenwoordiging in rechte van een onbekwame behoort tot de handelingsbekwaamheid en dus tot het persoonlijk statuut van deze laatste en, bedoeld tot bescherming van de onbekwame, door zijn nationale wet is beheerst;

dat ook de moederlijke afstamming van een kind, en zijn rechtstoestand van wettig, natuurlijk of erkend kind ten aanzien van zijn moeder, beheerst zijn door de nationale wet van moeder en kind;

dat appellante en haar kind beiden van Tsjechoslowaakse nationaliteit zijn;

dat, in strijd met wat geïntimeerde beweert, de regels van de Tsjechoslowaakse wetgeving in zake moederlijke afstamming niet dezelfde zijn als de Belgische;

dat de Tsjechoslowaakse Wet nr 265 dd. 7-12-1949 houdende «Bepaling der Rechtsnormen betreffende de Familie» in haar Hoofdstuk II «Ouders en Kinderen» alleen gewag maakt van de erkenning van het *vaderschap*, nl. in art. 44, terwijl in geen enkel art. van de ganse wet spraak is van de erkenning van het

het kind door de moeder, zie : Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel : « Buitenlandse Wetteksten 1953 nr. I De Tsjechoslowaakse Familien en Nationaliteitswetgeving »);

dat de Tsjechoslowaakse wetgeving ter zake blijkbaar behoort tot de groep wetgevingen die, zoals de Duitse (par. 1705 B.G.B.) en de Zwitserse (art. 302) de afstamming van het kind ten overstaan van de moeder als vaststaande beschouwen door het feit van de geboorte (Zie De Vos : « Conflits de Lois » T. I n° 144-145);

dat hieruit moet worden besloten dat in de ogen van de op dit punt bevoegde Tsjechoslowaakse wet, de moederlijke afstamming ook zonder erkenning vaststaat;

dat uit de geboorteakte geenszins blijkt dat het kind de naam niet zou dragen van de moeder;

Overwegende dat anderzijds uit de artikelen 52 en vlg. van gezegde Tsjechoslowaakse wet blijkt dat de ouderlijke macht — die het recht omvat de kinderen te vertegenwoordigen (artikel 53) — aan de moeder behoort indien de vader onbekend is (artikel 55 alin. 2), terwijl er slechts een voogd wordt aangesteld indien geen van beide ouders de ouderlijke macht bezit of mag uitoefenen (artikel 56), wat ter zake niet bewezen is;

dat de vertegenwoordiging van het kind, ook om voor de rechtbank te procederen, behoort aan elk van de ouders die er de ouderlijke macht over uitoefenen (artikel 57 alin. 1); eindelijk dat het kind slechts vertegenwoordigd wordt door een curator indien geen van beide ouders het kind kan vertegenwoordigen, hetgeen ter zake niet het geval is gezien het gaat om een rechtsvordering uitsluitend ten bate van het kind (art. 57);

dat hieruit volgt dat appellante, volgens de op dit punt bevoegde Tsjechoslowaakse wetgeving, gerechtigd is haar kind in rechte te vertegenwoordigen;

dat een rechtsregel die de afstamming ten opzichte van de moeder beschouwt als vaststaande door de geboorte en die aanneemt dat een natuurlijk kind ook zonder uitdrukkelijke erkenning van harentwege, in rechte wordt vertegenwoordigd door zijn moeder, niet strijdig is met de Belgische, Internationale openbare orde, internationale openbare orde die alleen de voorschriften omvat die een beginsel bekrachtigen dat de Belgische wetgever als wezenlijk beschouwt voor de in België gevestigde zedelijke, politieke en economische ordening der maatschappij;

Overwegende dat geïntimeerde vergeefs beweert dat alleen Meester Rase bevoegd was om de vordering in te spannen;

dat het aanvankelijk optreden in 1948-1949 van Meester Rase als voogd ad hoc, aangeduid door de Distriktrechtbank van Duchov (Tsjechoslowakije) en vervolgens van zekere Prochazkova Emilie als voogdes, blijkbaar teruggaat op de alsdan vigerende Tsjechoslowaakse wet die echter vóór het inleiden van de dagvaarding op 21 april 1950, was vervangen door de hierboven vermelde Familiewet nr. 265 dd. 7-12-49, luidens dewelke de moeder — i.e. de huidige appellante en oorspronkelijke eiseres — gerechtigd is als vertegenwoordiger van het kind inn rechte op te treden;

dat de bevoegdheid van eiseres om q.q. in rechte op te treden moet worden beoordeeld op het ogenblik van de inleidende dagvaarding (21-4-50);

Overwegende dat geïntimeerde vergeefs opwerpt

dat de verzoeningsprocedure niet door appellante q.q. werd bewerkstelligd;

dat zij immers werd bewerkstelligd door Meester Rase, optredend niet alleen als voogd ad hoc van en in naam van het minderjarig kind, maar ook in naam van de moeder van het kind — appellante — als drager van volmacht dd. 13 mei 1948 voor deze laatste;

dat geïntimeerde nog ten onrechte beweert dat de partijen in strijd met artikel 340 f B.W. tijdens de verzoeningsprocedure verschenen met bijstand van hun raadslieden;

dat de voorzitter van de Rechtbank, precies omdat partijen zich luidens artikel 340 f B.W. niet mogen laten bijstaan door avoués of raadslieden, in het P.V. van verzoening vaststelt dat de moeder dus moet worden aangezien als verstekmakend, terwijl geïntimeerde van zijn kant wel degelijk in persoon en zonder bijstand verscheen;

4. *Nopens de vordering tot betaling van bevallingskosten en eigen onderhoud voor de moeder :*

Overwegende dat appellante, die in haar inleidende dagvaarding alleen onderhoudsgeld vorderde voor haar kind op basis van artikel 340 b B.W., in besluiten voor het Hof ook bevallingskosten en eigen onderhoud gedurende vier weken vordert voor haar zelf op basis van artikel 340 c B.W.;

dat geïntimeerde, waar hij deze aanspraak bestrijdt « omdat aldus ultra petita zou worden gevonnist », blijkbaar bedoelt — en terecht — dat deze eis, als nieuwe eis in beroep, niet ontvankelijk is;

dat appellante — die in haar verzoekschrift tot Pro-Deo en verschijning in verzoening wél gewag had gemaakt van bevallingskosten en eigen onderhoud — overigens in haar besluiten voor de eerste rechter, zowel deze van 7 februari 1951 (« zich beperkt 1200 F per maand te vorderen als pensioen tot onderhoud en opvoeding van het kind ») als deze van 19 maart 1951 (« verklaart haar vordering in eigen naam niet voort te zetten »), uitdrukkelijk deze vordering verzaakte;

5. *Ten gronde : betreffende de toepasselijke wet :*

Overwegende dat, terwijl appellante en haar kind de Tsjechoslowaakse nationaliteit bezitten, geïntimeerde Belg is;

dat de eerste rechter, die terecht het wettenconflict ambtshalve opwierp, om oordeelkundige redenen aannam dat de vordering tot onderhoudsgeld op basis van artikel 340 b B.W. gesteund is op het vermoedelijk vaderschap en derhalve het persoonlijk statuut aanbelangt, zodat de rechter de nationale wet moet toepassen, en wél de nationale wet die het persoonlijk statuut beheerst van deze persoon wiens belang ter zake door de nationale wetgever (en niet de nationale rechter, zoals de eerste rechter verkeerdelijk zegt) als overheersend wordt aangezien;

Overwegende dat het bestreden vonnis echter een verkeerde toepassing van dit principe heeft gemaakt;

dat de eerste rechter nl. van oordeel was dat de wet van 6 april 1908 hoofdzakelijk de waardigheid en de belangen van de wettelijke familie van de vermoedelijke vader heeft willen vrijwaren en hieruit afleidde dat de toepasselijke wet is : a) degene die het wettelijk gezin van de vermoedelijke vader beheerst, in geval deze laatste gehuwd is en b) degene die het statuut van moeder en kind beheerst ingeval de vermoedelijke vader ongehuwd is;

dat hij, in de mening verkerende dat geïntimeerde

bij het inleiden van de procedure ongehuwd was, de Tsjechoslowaakse wet van appellante en haar kind toepasselijk verklaarde en partijen verzocht op grond van de beschikkingen dezer wet te besluiten;

dat appellante, het bewijs aanbrenghend dat geïntimeerde bij de aanvang der rechtspleging reeds gehuwd was, voor het Hof vraagt dat, in overeenstemming met de door de eerste rechter gehuldigde principes, thans de Belgische wet van geïntimeerde zou worden toegepast;

Overwegende dat vooreerst de stelling, volgens dewelke de oplossing afhankelijk wordt gesteld van de omstandigheid of de vermoedelijke vader in feite al dan niet gehuwd is, bezwaarlijk kan worden bijgetreden;

dat de wet van 6 april 1908 immers, in de mate waarin zij de belangen van de vermoedelijke vader en diens familie heeft willen vrijwaren, principieel de belangen heeft willen vrijwaren, zonder onderscheid naar gelang van het individuele geval of van de datum van het huwelijk;

Overwegende dat, wat daar ook van weze, de wetgever van 6 april 1908, in strijd met wat de eerste rechter meende, als voornaamste doel heeft gehad, niet zozeer de belangen van de wettelijke familie te vrijwaren, maar het belang van het natuurlijk kind te vrijwaren in de mate waarin hem dit rechtmatig voorkwam;

dat zulks ook het geval is wanneer de vordering strekt tot onderzoek naar het natuurlijk vaderschap (artikel 340 a B.W.), zodat de Belgische rechter het wettenconflict tussen de persoonlijke wet van hem die de staat van natuurlijk kind opvoert en de persoonlijke wet van de beweerde vader, moet oplossen ten gunste van de nationale wet van het kind, onder voorbehoud van de regelen der internationale openbare orde (Cass. 20-3-1941, Pas. I-86);

Overwegende dat deze oplossing des te meer klemmt ten overstaan van de vordering op basis van artikel 340 b B.W., vordering die alleen strekt tot levensonderhoud en die, hoewel steunend op een vermoeden van vaderschap, geen verklaring of erkenning van vaderschap inhoudt, niet voor gevolg heeft de vaderlijke afstamming vast te stellen, doch het kind buiten de wettelijke familie houdt, zodat de belangen van de wettelijke familie van de vermoedelijke vader niet in het geding zijn;

dat ten overstaan van zulke vordering, die alleen het persoonlijk belang van de vader en dit van het kind tegenover elkander stelt, het sociaal doel van de wet ongetwijfeld in de eerste plaats is geweest; de verdediging van de belangen van de zwakkere partij, het kind (zie Gent 11-3-1954, R.W. 1953-54, kol. 1726, J.T. 1955, p. 159 met noot R. Vander Elst; De Vos: Conflits de Lois, T. I N° 158, p. 198; Brussel 17-3-54, Pas. 55-II-25; Cass. 24-3-60, Pas. 60-I-1860; Contrat: Brussel 2-4-58, Pas. 1959-II-42, dat ten onrechte deze wet toepasselijk verklaart die de gunstigste is voor het natuurlijk kind);

Overwegende dat, indien derhalve de nationale wet van het kind, ter zake de Tsjechoslowaakse wet, principieel toepasselijk is, zij dit nochtans alleen zal zijn voor zover zij niet strijdig is met de Belgische Internationale openbare orde;

dat het derhalve aan partijen zal behoren de Tsjechoslowaakse wet op het stuk over te leggen, niet alleen ten einde haar conformiteit met de Belgische internationale openbare orde te toetsen, maar ook ten einde duidelijk te stellen over welke vorderingen appellante's kind ingevolge deze wetgeving beschikt;

dat in dit verband moet worden opgemerkt: 1° dat

althans in Deel V (« Verplichting tot Onderhoud » van Hoofdstuk II (« Ouders en Kinderen ») van de Tsjechoslowaakse Familiewet nr. 265 van 7-12-1949, de enige artikelen die uitdrukkelijk het geval voorzien van de vader van het kind, die niet gehuwd is met de moeder en in de betaling van haar *persoonlijke* behoeften gedurende een termijn van drie maand; 2° dat het niet duidelijk is en te betwijfelen valt of de wetsbepalingen (par. 163, 166 en 169) die voorkomen op een stuk, uitgaande van het Gezantschap van Tsjechoslowakije maar daterend van 8-10-48, na de invoering van de Familiewet van 7 december 1949 in voege zijn gebleven; 3° dat in een brief dd. 11-7-60 van ditzelfde Gezantschap wordt gezegd dat, indien artikel 44 der Familiewet niet spreekt van het *natuurlijk* kind, dit is « omdat de wet geen onderscheid maakt tussen wettig en niet-wettig kind »;

6. Wettenconflict in de tijd:

Overwegende dat de eerste rechter toepasselijk verklaarde de Tsjechoslowaakse wetgeving « in voege ten tijde van de geboorte van het kind »;

Overwegende echter dat het kind geboren werd op 21 juli 1945, terwijl op 1-1-50 een nieuwe wet in voege trad, nl. de hogervermelde Tsjechoslowaakse Familiewet nr. 265 dd. 7-12-49; die de eerste rechter overigens in zijn vonnis inroept;

dat zich derhalve ook een wettenconflict in de tijd voordeed, dat eveneens moest worden opgelost;

Overwegende dat, naar Belgisch burgerlijk recht, een nieuwe wet enerzijds geen terugwerkende kracht heeft (behalve uitdrukkelijke bepaling in tegenovergestelde zin) en derhalve het verleden niet kan beheersen, maar anderzijds (behalve in zake contracten) onmiddellijk, i.e. vanaf haar in werkingtreding, moet worden toegepast op de « toekomstige » gevolgen, zelfs van toestanden die onder de oude wet waren ontstaan (De Page T. I N° 231 bis en ter, Complément Vol. I p. 187 en vlg.);

dat zulks bijzonder het geval is voor de wetten die de staat der personen aanbelangen (De Page T. I N° 232), zelfs ten aanzien van reeds hangende gedingen (Cass. 18-2-37; Pas. I-63);

Overwegende dat rechtsleer en rechtspraak aangaarden dat deze principes toepasselijk zijn op het internationaal privaatrecht (P. Roubier: Rev. de Dr. Internat. Privé 1931, p. 79-80; Paul Roubier: Le Droit Transitoire (Conflits de Lois dans le Temps) 2de Ed. 1960 N° 45 p. 204 en N° 67 p. 314 en vlg.), zodat in geval van wijziging — zelfs in de loop van het geding — van de bevoegde nationale wetgeving, het persoonlijk statuut van de vreemden beheerst wordt door de nieuwe wet die in voege is op het ogenblik van de uitspraak (Brussel 7-7-41, Rev. Prat. Not. 1942, p. 379; Brussel 3-7-47, J.T. 47, p. 495 met nota J. Renauld; Cour de Paris 29-3-28 (en cause Goldwurm), Rev. Dr. Int. Privé 1928, p. 499, concl. Lyon-Caen);

dat de Tsjechoslowaakse Familiewet van 7-12-49 nochtans geen bepaling behelst die haar terugwerkende kracht verleent, terwijl niets er op wijst dat de Tsjechoslowaakse wetgeving het principe van de niet-terugwerkende kracht van de wet — principe, dat gemeengoed is van de meeste landen — niet zou huldigen;

dat derhalve, indien de wet van 7-12-49 onmiddellijk toepasselijk is op de juridische gevolgen die het vermoedelijke vaderschap na de inwerkingtreding van de wet met zich brengt, niets integendeel toelaat de nieuwe wet toe te passen op de rechtsgevolgen die bij haar inwerkingtreding reeds verstreken waren;

dat ten slotte geen aanwijzingen voorhanden zijn dat de Tsjechoslowaakse wetgeving ter zake, sedert de Familiewet van 7-12-49, nog andere wijzigingen zou hebben ondergaan;

dat derhalve aan de onderwerpelijke vordering tot levensonderhoud — die slaat op zich in de tijd uitstrekken de juridische gevolgen van een rechtstoestand — toepasselijk zal zijn: a) voor de periode lopende vanaf de geboorte van het kind (21-7-45) tot aan de inwerkingtreding op 1-1-50 van de nieuwe wet: de vóór 1-1-50 vigerende Tsjechoslowaakse wet; b) voor de periode lopende vanaf 1-1-50: de vanaf die datum vigerende nieuwe Tsjechoslowaakse Familiewet N° 265 van 7-12-49);

7. Evocatie :

Overwegende dat appellante vraagt dat het Hof de zaak tot zich zou trekken en de gevraagde sommen zou toestaan;

dat, bij onmogelijkheid de zaak bij éénzelfde arrest te beslechten, de voorwaarden van evocatie niet vervuld zijn;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935, gehoord in openbare terechtzitting de heer advocaat generaal De Hoon in zijn advies, alle andere en meeromvattende besluiten verwerpende als ongegrond, zegt dat de beroepsakte regelmatig is; verklaart het beroep tijdig en ontvankelijk doch ongegrond, behalve in de mate hierna bepaald; verklaart het incidenteel beroep ontvankelijk doch ongegrond; bevestigt het bestreden vonnis met deze enkele wijziging dat toepasselijk wordt verklaard, voor de periode lopende vanaf de geboorte van het kind tot op 1-1-50, en voor de periode lopende vanaf deze laatste datum tot het kind de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt: de voor elke van die periode vigerende Tsjechoslowaakse wetgeving, telkens onder voorbehoud van de Belgische Internationale openbare orde; beveelt aan appellante de voor elk van deze periode vigerende Tsjechoslowaakse wetgeving over te leggen;

Verklaart de voor het Hof ingestelde eis tot betaling van bevallingskosten en eigen onderhoud gedurende vier weken, niet ontvankelijk; zegt dat de voorwaarden tot evocatie niet vervuld zijn; wijst de zaak terug naar de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, anders samengesteld, voor verdere behandeling op hierboven bepaalde basis;

Veroordeelt appellante tot 1/3 en geïntimeerde tot 2/3 van de kosten van de aanleg.

Beveelt de afscheiding der kosten op het hoger beroep gevallen ten bate van Mr. Cuyt, pleitbezorger, die ter terechtzitting van heden bevestigt het grootste deel derzelfde te hebben voorgeschoten.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 21 april 1961

Voorzitter : M. Wildiers.

Rechters : M.M. Hernould en Massa.

O.M. : M. Van de Velde.

Advokaten : Mrs. W. Lambrechts loco Mr. Victor en Mr. M. Verrycken loco Mr. Calewaert.

Internationaal privaatrecht. — Voogdij en vertegenwoordiging in rechte van een minderjarig natuurlijk kind van Italiaanse nationaliteit. — Vordering tot betaling van onderhoudsgeld voor een natuurlijk kind van Italiaanse nationaliteit en van kraamkosten voor de moeder tegen de vermoedelijke vader van Belgische nationaliteit. — Italiaanse wetgeving toepasselijk. — Niet ontvankelijkheid van deze vorderingen, wel van de vordering gesteund op artikel 1382 B.W. wegens schuldige verbreking van trouwbeloften.

Overeenkomstig de conventie van Den Haag van 21 juni 1902 (Belgische wet van 27 juni 1904) mag de voogdij van een in België verblijvende minderjarige van vreemde nationaliteit volgens de eigen nationale wetgeving van deze minderjarige worden uitgeoefend; in dit geval echter zal de voogdij openvallen en een einde nemen op de tijdstippen en ingevolge de oorzaken die door de nationale wet van de minderjarige bepaald zijn.

Het burgerlijk recht van Italië, land dat tot de voormelde conventie is toegetreten, heeft op een van het Belgisch recht afwijkende wijze de voogdij geregeld. Aldus valt de voogdij niet open voor het natuurlijk minderjarig kind, dat door zijn moeder alleen erkend is.

De moeder, die haar natuurlijk minderjarig kind erkend heeft oefent naar Italiaans recht de ouderlijke macht hierover uit. Zij vertegenwoordigt wettelijk dit kind in een burgerlijk rechtsgeding.

De namens een Italiaanse minderjarige tegen zijn vermoedelijke vader van Belgische nationaliteit ingestelde vordering tot betaling van onderhoudsgeld, moet naar Italiaans recht worden beoordeeld. Waar de partijen van verschillende nationaliteit zijn moet de het statuut beheersende wetgeving van de partij, bij wie het overwegend belang berust, dat de Belgische wetgever heeft willen beschermen, worden toegepast. In artikel 340 b B.W. heeft de Belgische wetgever de bescherming van de belangen van het natuurlijk kind op het oog gehad.

De Italiaanse wet heeft aan het natuurlijk kind geen vordering op onderhoudsgeld tegen een vermoedelijke vader toegekend, zodat een daartoe strekkende eis niet ontvankelijk is. De ermede ondeelbaar verbonden vordering tot vergoeding van kraambed- en onderhoudskosten is daardoor eveneens niet ontvankelijk.

Een vordering tot vergoeding van morele schade, gesteund op artikel 1382 B.W., dat met artikel 2042 van het Italiaans B.W. overeenstemt, is in principe ontvankelijk, in de mate dat deze vordering niet met het vermoedelijk vaderschap van gedaagde onafscheidbaar verbonden is.

Ferrari t/ Kerremans.

Advies van het O.M.

Hoofdeis :

De eis strekt er toe :

1) van verweerder een onderhoudsgeld te bekomen voor het door eiseres gebaarde natuurlijk en door haar erkende kind, waarvan zij beweert dat het door verweerder werd verwekt; dit nadat de Rechtbank zal hebben verklaard dat verweerder de vermoedelijke vader van dit kind is;

2) van verweerder een vergoeding te bekomen voor de onkosten veroorzaakt door kraambed en bevalling ;

3) van verweerder een vergoeding te bekomen voor verdere geleden schade (morele) (zie inleidende dagvaarding van 20 januari 1960).

De eis, zoals hij geformuleerd is in de inleidende dagvaarding steunt blijkbaar op artikelen 340 b, 340 c en 1382 van het Belgisch Burgerlijk Wetboek, vermits men in de motieven van deze dagvaarding onder meer kan lezen : « aangezien zij sedertdien en » regelmatig een algemeen gekende omgang met el- » kander onderhielden Aangezien hierna- » gedaagde aan mijn (tweede) verzoekster huwelijks- » beloften heeft gedaan, » wat ongetwijfeld de aandacht werpt op het 20) en het 40) van bovenvermeld artikel 340 b.

Bovendien wordt de eis door eiseres gesteld zowel in haar eigen naam als in haar hoedanigheid van voogdes over haar minderjarig natuurlijk erkend kind Enrico, François, Laura Ferrari.

Zij treedt dus ook op als vertegenwoordigster van haar minderjarig kind zoals dit kan en dient te geschieden volgens de regelen en de beginselen eigen aan het Belgisch Burgerlijk Recht wat de inrichting van de voogdij, en dus ook wat de vertegenwoordiging in rechte, betreft van het Belgisch natuurlijk kind dat door zijn moeder alléén werd erkend.

* * *

Het staat nochtans vast dat eiseres, evenals het door haar vertegenwoordigd kind de Italiaanse Nationaliteit bezitten, terwijl verweerder de Belgische Nationaliteit heeft.

* * *

Voorafgaandelijk dient men zich dan ook de vraag te stellen welke van de twee Wetgevingen, de Belgische of de Italiaanse, de besproken rechtspleging beheerst, ofwel of de beide Wetgevingen cumulatief dienen toegepast te worden.

Deze vraag dringt zich niet alléén op wat betreft de grond van de zaak en de te volgen rechtsplegingsregelen of de vorm, maar ook ten overstaan van de wettelijke vertegenwoordiging van de minderjarige.

* * *

Wettelijke vertegenwoordiging van de minderjarige.

In de eerste plaats moet worden aangestipt en dient te worden onderlijnd dat indien de Conventie van den Haag van 21 juni 1902 (Belgische Wet van 27 juni 1904) aangekleefd onder meer ook door Italië, weliswaar bepaalt, op het stuk van de voogdij en van hare inrichting, dat, in geval de voogdij van een minderjarige die in een vreemd Rijk verblijft niet ingericht is of wordt op grond van en volgens zijn nationale Wet, of wanneer de eigen diplomatische vertegenwoordigers of consuls van het land tot hetwelk de minderjarige behoort zijn voogdij in het vreemde land niet kunnen

inrichten op grond van zijn nationale Wet, de bevoegde instanties van het land van verblijf zelf deze voogdij mogen inrichten, terwijl zij ook mag uitgeoefend worden, volgens hun eigen nationale Wetgeving, zelfde Conventie van den Haag ook bepaalt dat in dit laatste geval de voogdij nochtans openvalt en een einde neemt op de tijdstippen en ingevolge de oorzaken bepaald door de nationale Wet van de minderjarige. (zie de artikelen 3 en 5 van de Conventie van den Haag — page 255 nrs 210 et suiv. — Poulet « Manuel de Droit De Vos « Le problème des conflits des lois » Tome I International Privé belge » nrs 398, 403 et 404).

Welnu artikel 343 van het Italiaans Burgerlijk Wetboek zegt : « Wanneer beide ouders overleden zijn of » wanneer zij om een andere reden de ouderlijke macht » niet kunnen uitoefenen wordt de voogdij tot stand » gebracht in het vredegericht (pretura) van het kan- » ton (mandamento) waar zich de hoofdzetel (sede » principale) bevindt van de zaken en belangen van » de minderjarige ».

De Italiaanse Wetgeving kent geen andere oorzaken van het openvallen der voogdij dan deze expliciet en impliciet door het zoëven vermeld artikel 343 opgesomd (zie ook de « Juris Classeur » — Législation comparée, Italie, Tutelle nr 38). Daaruit vloeit onmiddellijk voort dat in Italiaans Recht, en dit in tegenstrijd met het Belgisch Recht, dat ten opzichte van het natuurlijk minderjarige kind dat door zijn moeder alleen werd erkend, zoals in casu, de voogdij niet openvalt.

Hoe dit kind in rechte vertegenwoordigd wordt dient dan ook onderzocht te worden bij het licht van andere regelen, ongetwijfeld deze betreffende het ouderlijk gezag.

Aangezien men om te weten of, wanneer, en in welke mate een vreemd kind, in casu een Italiaans kind, onderworpen is aan het ouderlijk gezag, men normaal zijn nationale Wet, nl. voor zover deze de Belgische internationale openbare orde niet kreukt, moet raadplegen en volgen (zie De Vos — « Le problème des conflits des lois, Tome I, nr 198) dient hier nogmaals naar de Italiaanse wettekst gegrepen.

Het artikel 260 van het Italiaans Burgerlijk Wetboek zegt onder meer « De ouder (genitore) die een » natuurlijk kind heeft erkend, heeft er de rechten » over welke voortvloeien uit de ouderlijke macht, het » wettelijk vruchtgebruik uitgezonderd. » Terwijl uit artikel 316 van hetzelfde wetboek blijkt dat na overlijden van de vader en in de andere door de Wet voorziene gevallen het ouderlijk gezag uitgeoefend wordt door de moeder, zodat zij ook op grond van artikel 320 van zelfde Wetboek haar kind vertegenwoordigt in alle burgerlijke handelingen en zijn goederen beheerst (vergelijk ook met het artikel 327 van hetzelfde Wetboek).

Uit deze voorafgaandelijke beschouwingen blijkt, mijns inziens, overduidelijk dat geen voogdij, met aanstelling van eiseres als voogdes, over haar natuurlijk kind diende ingericht te worden, vermits volgens de Italiaanse Wet in het beschouwd geval geen voogdij openvalt daar eiseres de ouderlijke macht heeft en uitoefent en alzo haar kind wettelijk vertegenwoordigt.

De betwisting die er in de besluiten van de partijen schijnt te bestaan omtrent het al of niet regelmatig inrichten der besproken voogdij heeft, naar mijn oordeel, dan ook geen zin omdat de bewuste voogdij als dusdanig ondenkbaar is en bijgevolg niet alléén overbodig maar volledig ongeldig.

De moeder vertegenwoordigt uit kracht van hare ouderlijke macht haar minderjarig kind !

Vermits zij partij in het geding is en ook een eis stelt in naam van haar kind mag men aannemen dat dit wettelijk vertegenwoordigd is alhoewel de vermelding in dagvaarding en in besluiten « in hare hoedanigheid van voogdes over enz. » alle zin mist.

* * *

Rechtspleging :

Wat de vorm betreft der procedure die zich vóór Uw Rechtbank dient af te wikkelen staat het vast dat de regelen van het Belgisch burgerlijk procesrecht dienen gevolgd te worden (procedurewetten van het forum).

Een Belgische Rechtbank vermag trouwens uiteraard niet de rechtspleging van een vreemd land toe te passen.

Naar mijn oordeel zijn de regelen voorzien door artikel 340 f van het Burgerlijk Wetboek louter procedureregelen; alhoewel daarover wellicht enige betwisting zou kunnen oprijzen blijft dan toch de verdere procedure ten gronde zoals deze thans wordt gevoerd dan toch volledig geldend.

* * *

Grond van de zaak :

Hier moet men zich eveneens afvragen welke de toepasselijke wetgeving is.

Alhoewel in het Belgisch internationaal privaatrecht, gezien de partijen van verschillende nationaliteit zijn, drie systemen kunnen worden vooropgesteld nl. 1) de cumulatieve toepassing der twee statuten, 2) de toepassing van het statuut van de verweerder, vermoedelijke vader van het kind, 3) de toepassing van de nationale Wet van het kind, ben ik van oordeel dat de nationale Wet van het kind moet toegepast worden als de Wet die moet overwegen omdat het kind juist in beginsel, moreel alleszins meer recht heeft op bescherming wat zijn belangen betreft dan dat de verweerder, als vermoedelijke vader, dit heeft, wat zijn persoonlijke belangen aangaat. Dit recht op bescherming moet dan ook in het licht van zijn eigen wetgeving bekeken en beoordeeld worden (overwegend belang) (zie De Vos — Le problème du conflit des lois Tome I nrs 155, 156 en voornamelijk nr 157 en ook nr 159, alhoewel de in dit laatste nummer aangehaalde rechtspraak mij niet passend aangehaald voorkomt — zie ook het door verweerder voorgelegde afschrift van het Arrest van het Hof van Cassatie van 24 maart 1960 nr 2551, arrest dat onder meer zegt : « Attendu » que les parties en cause étant de nationalités différentes, le juge belge doit choisir, parmi les lois nationales de ces parties, celle qui régit le statut » de la partie sur qui se concentre l'intérêt prépondérant, dont le législateur belge a voulu assurer la sauvegarde ; »

» Attendu que, comme le reconnaît l'arrêt dénoncé » le législateur belge de 1908, en portant l'art. 340 b » du Code Civil a eu pour but de sauvegarder, dans la » mesure qui lui paraissait juste, l'intérêt de l'enfant » naturel ; »

» Que la conséquence nécessaire est, sous réserve de » l'ordre public international belge, que le juge doit » appliquer la loi personnelle de l'enfant naturel, en » l'espèce la loi française, non parce que, in casu, cet- » te loi est plus ou moins favorable à l'intérêt de l'en- » fant naturel, mais parce que du point de vue du » droit international privé, cette loi est normalement » la seule compétente pour déterminer ce que peut » commander l'intérêt de l'enfant ;

« »

Dit aanvaard zijnde moet, in casu, dus teruggegrepen worden naar de Italiaanse wetgeving en wanneer men dit doet dan stelt men vast dat het Italiaans Burgerlijk Wetboek geen wetsbepalingen kent die overeenstemmen met of gelijkaardig zijn aan de artikelen 340 b en 340 c van het Belgisch Burgerlijk Wetboek, dat in wel bepaalde gevallen aan het onecht kind toelaat van hem die gedurende het wettelijk tijdperk der bevruchting in gemeenschap heeft geleefd met de moeder (van hem dus die vermoed kan worden de vader te zijn) een jaarlijks pensioen voor onderhoud te vorderen en aan de moeder recht geeft op vergoeding voor de onkosten van kraambed en bevalling.

Aangezien geen dergelijke eisen aan het Italiaanse kind noch aan zijn Italiaanse moeder door hun nationale wet worden toegekend zijn deze eisen, die alhier worden gesteld, dan ook onontvankelijk.

Het artikel 279 van het Italiaans Burgerlijk Wetboek, waarop eiseres meent te kunnen of schijnt te willen steunen, in hare besluiten (blz 2) en dat luidt

» In de gevallen voorzien door het vorig artikel en » in alle andere gevallen waarin een vordering tot » gerechtelijke verklaring van vaderschap niet meer » kan worden ingesteld, kan het natuurlijk kind op » treden om zich het onderhoud te doen verschaffen

» 1) wanneer het vaderschap of het moederschap on- » rechtstreeks voortvloeit uit een burgerlijk of straf- » vonnis,

» 2) wanneer het vaderschap of het moederschap » volgt uit een nietig verklaard huwelijk,

» 3) wanneer het vaderschap of het moederschap » blijkt uit een ondubbelzinnige schriftelijke verklaring » der ouders » geeft weliswaar, in de opgesomde gevallen en onder zekere voorwaarden, aan het natuurlijk kind het recht op te treden om zich onderhoud te verschaffen (en dit blijkbaar op ieder ogenblik en zonder beperking van tijd), maar deze gevallen zijn geen gevallen van louter vermoedelijke afstamming (vaderschap of moederschap), zoals eiseres het door haar besluiten schijnt te willen doen aannemen, maar wel gevallen waarin het vaderschap of het moederschap vast staan of positief blijken uit een van de drie wijzen door het artikel beschreven, wanneer de gerechtelijke verklaring van het vaderschap niet meer mogelijk is of eenvoudig niet toegelaten (zie artikel 278 van zelfde Wetboek en vergelijk met de voorgaande artikelen).

Zelfs indien men zou kunnen aanvaarden, quod non, zoals eiseres dit zou willen, te oordelen naar hare besluiten, dat bedoeld artikel 279 een onderhoudsgeld toestaat ten laste van degene die enkel vermoed wordt de vader te zijn, omdat hij met de moeder geslachtsverkeer onderhouden heeft tijdens de wettelijke periode der conceptie dan nog zou de gestelde eis, gesteund op het 1) van beschouwd artikel, onontvankelijk zijn, omdat het natuurlijk kind slechts kan optreden (agire) wanneer het vaderschap (of het moederschap) rechtstreeks voortvloeit uit een burgerlijk of strafvonnis, vonnis dat noodzakelijkerwijze moet bestaan voor kan opgetreden worden.

Wat betreft de eis gesteld op grond van artikel 1382 van het Belgisch Burgerlijk Wetboek, artikel dat in het Italiaans Burgerlijk Wetboek in een zekere zin zijn parallel vindt in het artikel 2043, kan men in beginsel aanvaarden dat, los van alle gedachten aan de voorbesproken eisen en van hunne rechtsgronden, het niet uitgesloten is dat verweerder tegenover de eiseres enige fout zou begaan hebben of enige schuld zou dragen die haar schade kan hebben berokkend, en

dergelijke eis lijkt mij in beginsel ontvankelijk (zie De Page Tome I nrs 1198 1212 bis).

Doch het komt mij voor dat vooralsnog niet alléén niet voldoende de fout of de schuld van eiseres niet bewezen is maar ook niet kan bewezen worden door het aangeboden bewijs en dat evenmin enige schade voldoende bewezen is (zie bijvoorbeeld De Page Tome I nrs 570, 571, 572, 572 bis, 573 574).

Besluit :

Het kind Enrico, François Laura Ferrari is wettelijk vertegenwoordigd door zijn moeder Regina, Juliette Ferrari, die het uit kracht van hare ouderlijke macht vertegenwoordigt.

Haar eis is evenwel onontvankelijk voor zover hij gesteund is op de artikelen 340 b en 340 c van het Belgisch Burgerlijk Wetboek, dat in casu niet toepaselijk is, en hij is eveneens onontvankelijk omdat hij, te beoordelen naar Italiaans Recht, niet kan steunen op enige bestaande wetbepaling overeenstemmend of gelijklopend met de bedoelde Belgische rechtsregelen : m.a.w. omdat in Italiaans Recht dergelijke vordering voor de moeder en haar natuurlijk kind niet bestaat (zie nogmaals Arrest van Hof van Cassatie van 24 maart 1960 n 2r551 — bij bundel).

De eis in schadevergoeding op grond van artikel 1382 van het Belgisch Burgerlijk Wetboek (en van het Italiaans Burgerlijk Wetboek artikel 2043 — zo nodig) is ontvankelijk als dusdanig doch ongegrond.

Tegeneis :

Deze eis strekt er toe eiseres in hoofdeis, verweester tegen de tegeneis, te doen veroordelen wegens tergend en roekeloos geding tot één frank schadevergoeding en tot de kosten van de tegeneis.

Het lijkt mij niet voldoende bewezen dat het geding tergend of roekeloos zou zijn (vergissing over het recht ?) noch dat er enige andere schadeberokkenende daden zouden gesteld zijn. Er is ook geen bewijsaanbod desaangaand.

Besluit : deze eis dient dan afgewezen te worden.

Vonnis

Overwegende dat aanlegster op hoofdeis, geboren op 11 juni 1939, na de dagvaarding meerderjarig geworden is en het geding, oorspronkelijk ingeleid door Ferrari Antonio, handelend als wettelijke vertegenwoordiger van zijn alsdan minderjarig kind Ferrari Regina, herneemt ;

Overwegende dat de eis er substantieel toe strekt te horen verklaren dat verweerder de vermoedelijke vader is van het door aanlegster op 27 september 1959 te Borgerhout gebaard kind Enrico François Laura Ferrari, en hem te horen veroordelen tot betaling van :

1. een onderhoudsgeld voor gezegd kind van 1.000 F per maand vanaf de geboorte, onder voorbehoud van aanpassing in de toekomst ;
2. een bedrag van 10.000 F als vergoeding voor kraambed en bevallingskosten ;
3. een bedrag van 100.000 F als vergoeding voor morele schade ;

Overwegende dat vaststaat en niet betwist wordt dat zowel aanlegster als het uitsluitend door haar erkend natuurlijk kind Enrico van Italiaanse nationaliteit zijn, terwijl verweerder Belg is ;

Overwegende dat volgens art. 5 van de door Italië

bijgetreden Conventie van Den Haag van 21 juni 1902 — (Belgische wet van 27 juni 1904) de voogdij openvalt en einde neemt op de tijdstippen en wegens de oorzaken bepaald door de nationale wet van de minderjarige (De Page t I nr 41) ;

Overwegende dat in Italiaans recht, de voogdij enkel blijkt open te vallen « wanneer beide ouders overleden zijn of wanneer zij om een andere reden de ouderlijke macht niet kunnen uitoefenen... » (art. 343 It. BWB. Jurisclasseur Législation comparée. Italie Tutelle nr. 38) ; dat de natuurlijke erkennende moeder de ouderlijke macht, behoudens het wettelijke vruchtgebruik, kan uitoefenen (art. 260 It. BWB) ; dat er ten opzichte van het minderjarig kind dat uitsluitend door zijn moeder erkend werd, derhalve geen voogdij opengevallen is, zodat de betwisting nopens de regelmatigheid van de inrichting der voogdij niet ter sprake komt ;

Overwegende dat de vertegenwoordiging van deze Italiaanse minderjarige dient onderzocht in het licht van de regelen betreffende de ouderlijke macht volgens Italiaans recht, in zover dit niet strijdig is met de Belgische openbare orde ;

Overwegende dat, zoals gezegd, volgens art. 260 It. BWB., « De ouder die een natuurlijk kind heeft erkend, er de rechten over heeft welke voortvloeien uit de ouderlijke macht, het wettelijk vruchtgebruik uit gezonderd » ; dat uit art. 320 It. BWB. blijkt dat de ouderlijke macht de vertegenwoordiging van de minderjarige in alle burgerlijke handelingen, en het beheer zijner goederen begrijpt ;

Overwegende dat, alhoewel het ten onrechte is dat aanlegster zich in de dagvaarding en besluiten beroept op haar hoedanigheid van voogdes zij nochtans op grond van haar ouderlijke macht, haar minderjarig erkend natuurlijk kind wettelijk vertegenwoordigt ;

Overwegende dat, wat de vormen betreft, van zelf sprekend de procedure-wetten van het forum dienen toegepast te worden ;

Overwegende dat partijen terecht besluiten dat, voor zover de eis ingesteld werd namens de minderjarige, ten gronde de Italiaanse wetgeving toepasselijk is ;

Overwegende inderdaad dat, waar partijen van verschillende nationaliteit zijn, de wetgeving moet toegepast worden welke het statuut beheerst van de partij bij dewelke het overwegend belang berust dat de Belgische wetgever heeft willen beschermen ; dat deze wetgever in art. 340 b BWB. de bescherming van de belangen van het natuurlijk kind in het oog had (Verbr. 24 maart 1960 voorgebracht door verweerder) ;

Overwegende dat de Italiaanse wetgeving aan het natuurlijk kind geen vordering op onderhoudsgeld toekent tegen een vermoedelijk vader ; dat het door aanlegster ingeroepen artikel 279 It. BWB. niet het louter vermoedelijk vaderschap, maar het positief vaststaand natuurlijk vaderschap veronderstelt ;

Overwegende dat deze eis aldus onontvankelijk zijnde, de ermede ondeelbaar verbonden vordering van de moeder, strekkende tot vergoeding van kraambed en bevallingskosten, insgelijks onontvankelijk is ;

Overwegende dat, voor zover aanlegster vergoeding voor morele schade vordert en zich te dien einde beroept op het art. 1382 BWB. dat gelijkaardig is aan het art. 2043 It. BWB. — haar vordering — in de mate dat zij niet onafscheidbaar verbonden is aan het vermoedelijk vaderschap van verweerder — in beginsel ontvankelijk is (De Page t. I nr 1198) doch ongegrond voorkomt ;

Overwegende dat deze eis, binnen deze grenzen, inderdaad enkel kan gesteund zijn op de foutieve verbreking van de huwelijksbelofte door verweerder, en

dat noch de huwelijksbelofte noch de foutieve verbreking ervan bewezen zijn; dat de in subsidiaire orde gekwoteerde feiten wel strekken tot het bewijs van een verloving en huwelijksbelofte, doch niet tot het bewijs van de verbreking ervan in laakbare of abnormale omstandigheden welke intrinsiek aan de verbreking zelf verbonden zijn (De Page t I nr 571 en 572);

Overwegende dat, waar de hoofdeis aldus deels onontvankelijk, deels ongegrond voorkomt, hij hoofdzakelijk mislukt om louter juridische overwegingen van internationaal privaatrechterlijke aard; dat aanlegster zich nopens deze gronden in rechte begrijpelijkerwijze kan vergist hebben zonder hierbij uit te gaan van een tergend of roekeloos opzet; dat de tegeneis dan ook ongegrond is;

Om deze redenen:

De Rechtbank,

Gehoord de heer A. Van de Velde, Substituut van de Prokureur des Konings, in zijn eensluidend advies, gegeven in de Nederlandse taal ter openbare zitting van 11 maart 1961;

Rechtsdoende op tegenspraak,

Na erover beraadslaagd te hebben,

Alle andere en strijdige besluiten verwerpend,

Stelt vast dat aanlegster op hoofdeis het geding, oorspronkelijk ingeleid door Ferrari Antonio herneemt.

Verklaart de hoofdeis deels onontvankelijk, deels onontvankelijk doch ongegrond; wijst aanlegster op hoofdeis ervan af en verwijst haar tot de gedingkosten dezer.

Verleent akte aan aanlegster op hoofdeis dat zij het geding schat op 200.000 F enkel en alleen om te voldoen aan de wetten op de bevoegdheid en de aanleg.

Een rechtsdoende op de tegeneis, verklaard deze onontvankelijk doch ongegrond; wijst aanlegger op tegeneis ervan af en verwijst hem tot de gedingskosten ervan.

NOOT: Het cassatiearrest van 24 maart 1960, dat in het bovenstaande vonnis en in het eraan voorafgaand arrest van het O.M. aangehaald wordt, is in dit nummer opgenomen.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE GENT

5e Kamer. — 21 juni 1961.

Voorzitter: M. Brunin.

Rechters: M.M. Serck en De Brauwere.

O.M.: M. Meert.

Advokaten: Mrs. L. Declerck, Eeckhout en Haus.

Schade uit verkeersongeval. — Geen verplichting de getaxeerde schade onmiddellijk te doen herstellen. — De taks à 5 % op de herstellingskosten maakt deel uit van de schade van een koopman. — Het al dan niet verplicht bezit van vervangingsvoertuigen zonder invloed op de verschuldigdheid van de chomagevergoeding.

De benadeelde partij van een verkeersongeval heeft niet de verplichting de schade onmiddellijk te doen herstellen.

Een koopman mag bij de herstellingskosten de taks van 5 %, die hij vroeg of laat zal moeten betalen, als schade aanrekenen.

Het al dan niet verplicht bezit van vervangings-

voertuigen ontslaat de derde verantwoordelijke niet van de verplichting om de door het tijdverlies ontstane schade te vergoeden.

Seys t/ De Meyer en De Meyer t/ Verstraete en Seys.

Gezien het vonnis van de politierechtbank te Nevele dd. 10 oktober 1960;

Overwegende dat de eerste rechter oordeelkundig de zaken nummer 328, Openbaar Ministerie tegen De Meyer, en de zaken nummers 329 en 330, De Meyer tegen Verstraete en Seys, samengevoegd heeft en er door één en zelfde vonnis over beslist heeft;

Op strafrechtelijk gebied.

Overwegende dat de aanrijding plaats had in de Lostraat te Aalter tussen de personenwagen van De Meyer en de autobus bestuurd door Verstraete en eigendom van Seys, in een bocht en op een baan die aldaar 5,10 m. breed is;

Overwegende dat de appellant De Meyer beweert dat de aanrijding veroorzaakt werd door het slippen van zijn wagen als gevolg van zijn remmen, dat noodzakelijk was omdat de bestuurder van de autobus in zijn richting kwam gereden in het midden van de baan;

Overwegende dat indien weliswaar de Lostraat op de plaats zelf der aanrijding verbreed is door een gelijkgrondse gekasseide boordweg langs de aldaar gelegen huizen, dit niet het geval is een tiental meter verder in de richting van Tielt (zie foto nr 1 stuk 13); dat deze gelijkgrondse boordweg eerder moet aangezien worden als een gelijkgronds voetpad voor de huizen, dan als een tijdelijke verbreding van de straat;

Overwegende dat de weggebruikers aldaar dus de verplichting niet hebben de eigenlijke rijbaan, die breed genoeg is om te kruisen, te verlaten om uiterst rechts te rijden tot tegen de huizen, wat zeer gevaarlijk zou zijn voor de voetgangers en de bewoners van die huizen;

Overwegende dat, rekening gehouden met de plaats ingenomen door de autobus na de aanrijding, er moet aangenomen worden dat Verstraete rechts van de eigenlijke gekasseide baan heeft gereden en dat het gevaar ziende van de slippende wagen van De Meyer hij nog op het laatst een uitwijkingsmanoeuvre uitgevoerd heeft, zodat er aan deze bestuurder plaats genoeg werd om veilig te kruisen, ware hij meester gebleven van zijn voertuig;

Overwegende dat de aanrijding dus alleen te wijten is aan het slippen van de wagen van De Meyer, die onoordeelkundig in een bocht en op glibberige en slechte kasseien geremd heeft, met het gevolg dat zijn wagen dwars over de straat tegen de linker flank van de autobus is terecht gekomen;

Overwegende dat hieruit volgt dat het feit door het Openbaar Ministerie ten laste gelegd van De Meyer bewezen is, terwijl de feiten ten laste gelegd van Verstraete door de rechtstreekse dagvaarding niet bewezen zijn;

Op burgerlijk gebied.

Overwegende dat De Meyer de algehele verantwoordelijkheid dient te dragen van de schadelijke gevolgen van het ongeval;

Overwegende dat de volgende schadeposten bewezen voorkomen:

— schade aan autobus (tegensprekelijke expertise)	16.500,—
— Overwegende dat de burgerlijke partij de verplichting niet heeft onmiddellijk zijn schade te doen herstellen, dat handelaar zijnde hij vroeg of laat de taks van 5% zal moeten betalen	825,—
— Overwegende dat de burgerlijke partij die geen concessiehouder is van een officiële lijn van autobussen de verplichting niet heeft vervangingswagens te bezitten; dat al ware het anders de burgerlijke partij in elk geval gerechtigd zou zijn deze algemene onkosten terug te vorderen, net alsof zij deze kosten aan een derde had moeten betalen; dat het gevorderd bedrag voor 3+ 11 dagen chomage van 500 F per dag billijk voorkomt:	7.000,—
Totaal :	24.325,—

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE OOSTENDE

1e Kamer. — 14 mei 1959.

Voorzitter : M. Reynaert.

Rechters : M.M. Londe en Vandendriessche.

Referendaris : M. W. Six.

Advocaat : Mr. A. David.

Gerechtelijk akkoord. — De aanvrager moet ongelukkig en te goeder trouw zijn.

Het aangaan van belangrijke geldleningen, het niet bijhouden van een regelmatige boekhouding, en het doen van blijkbaar onhoudbare voorstellen beletten, dat de aanvrager van een gerechtelijk akkoord als ongelukkig en te goeder trouw zou worden beschouwd.

Pylser Georges.

Gezien de aanvraag tot het bekomen van een gerechtelijk akkoord ingediend door Pylser Georges, handelaar te Oostende, in datum van 15 april 1959;

Gezien het verslag van de Heer afgevaardigde-rechter V. Vandendriessche, gedaan in de raadkamer, in het Nederlands, op 23 april 1959, over de ontvankelijkheid van de vraag en over de bevoegdheid van de rechtbank;

Gezien het vonnis van zelfde datum waarbij de rechtbank de Afgevaardigde-rechter gelastte met het onderzoek van de financiële toestand van de verzoeker;

Gezien het verslag van de Afgevaardigde-rechter, in de raadkamer en in het Nederlands gedaan, op 6 mei 1959, over de kwestie of de aanvrager ongelukkig is en te goeder trouw;

Gezien het deskundig verslag van de Heer Accountant Georges Demaecker, aangesteld door de afgevaardigde-rechter om nader de financiële toestand te onderzoeken, en gehoord deze deskundige in zijn uitleg ter raadkamer op 6 mei 1959;

Gehoord de verzoeker in persoon bijgestaan door zijn raadsman, Mr. A. David, ter zitting van de 6 mei 1959;

Overwegende dat het vaststaat dat de Heer Pylser geen der boeken voorzien in artikel 16 en volgende van het wetboek van koophandel heeft gehouden, en zelfs geen enkel boek bezit voor de verschillende jaren gedurende dewelke hij reeds handel drijft, h.t.z. vanaf 1949;

Dat de Afgevaardigde-rechter en de door hem aangestelde deskundige dan ook uitsluitend moesten steunen op de verklaringen van de aanvrager om diens toestand — actief en passief — op te maken, zodat de opgegeven staat dan ook maar onder alle voorbehoud te aanvaarden is;

Overwegende dat de rechtbank dient te onderzoeken of de Heer Pylser ongelukkig is en te goeder trouw;

Dat het blijkt dat hij op waarlijk onvoorzichtige en onverantwoorde wijze zijn zaak gedurig heeft uitgebreid en daarin meer dan tien miljoen heeft geïnvesteerd — dan wanneer hij, volgens eigen bekentenis, over zeer weinig eigen middelen beschikte, zodat hij zijn toevlucht diende te nemen tot zeer belangrijke geldleningen, tegen een intrest die soms zeer hoog opliep (volgens verzoeker gemiddeld 10%), zodat de jaarlijkse verschuldigde krozen alleen reeds veel meer dan één miljoen belopen, hetgeen de zaak meteen niet meer leefbaar maakte;

Overwegende dat een handelaar die met dergelijke lichtzinnigheid te werk gaat niet als ongelukkig en te goeder trouw te aanzien is; (cf. Handelsrechtbank Brussel, 3-6-1950; Jur. Comm. de Brux., 1951-257; Handelsrechtbank Brussel, 14 okt. 1950; Revue des Faill. 1950-51, 32);

Dat degene die over een onvoldoende kapitaal beschikt om dan zijn zaak zeer groot op te vatten en aan hoge reentevoet aanzienlijke leningen aangaat, geen gerechtelijk konkordaat verdient; (cf. Hrb. Antwerpen, 13 juli 1956, bevestigd door Hof van Beroep Brussel, dd. 21 november 1956; R.W. 1956-57, kol. 769).

Overwegende dat in elk geval een handelaar die geen boekhouding bijhoudt en zodoende een zware fout bedrijft, noch als ongelukkig noch te goeder trouw kan aangezien worden;

(cf. Fredericq, Dr. Comm., t. VIII, nr. 633; Rép. prat. Dr. Belge, V° Concordat préventif, nrs. 52, 53, 54; Hof van Beroep Gent, 5 januari 1925; Jur. Comm. Fl., 1925, Comm. Brux., 1950, 295; Hrb. Brussel, 12 juli 1951; nr. 4517; Hof van Beroep Brussel, 25 januari 1950; Jur. Comm. Brux., 1950, 295; Hrb. Brussel, 12 juli 1951; Revue des Faill. 1950-51, 285; Hrb. Sint-Niklaas, 30 november 1954; R.W. 1954-55, kol. 1436);

Overwegende dat het gebrek aan enige boekhouding hier des te minder verantwoord is daar de zaak van de verzoeker belangrijk is, een zakencijfer heeft van meerdere miljoenen per jaar, en er minstens vijftien miljoen schulden zijn;

Overwegende dat de deskundige in zijn mondelinge uiteenzetting in de raadkamer, heeft toegegeven dat zijn ramingen voor de toekomst zeer optimistisch — en wellicht te optimistisch — opgegeven zijn;

Dat hij erover akkoord was te verklaren dat het gebruik van de normale som voor afschrijving ten voordele van de schuldeisers slechts gedurende een korte periode zou kunnen geschieden, daar het verder nodig zou zijn de uitbating regelmatig aan te passen en vernieuwingen aan te brengen;

Dat hij ook, bij de beschouwing dat bij de eventuele toekenning van een gerechtelijk akkoord, er geen intresten meer zouden te betalen vallen, uit het oog verliest dat deze intresten wel zouden voortlopen voor bepaalde bevoorrechte schulden;

Dat de verzoeker ook moest toegeven veroordeeld te zijn tot uitbetaling van een maandelijks onderhoudsgeld van elfduizend vijfhonderd frank ten bate van zijn echtgenote en kinderen; dat de schatting van de deskundige van de persoonlijke behoeften van de aanvrager op honderd vijftigduizend frank per jaar ook als veel te gering te aanzien is;

Zodat uit dit alles blijkt dat de thans gedane con-

cordataire voorstellen niet uitvoerbaar zouden zijn; aanvrager wijzigt thans deze voorstellen (afbetaling in twaalf jaar), doch het komt de rechtbank voor dat deze nog steeds niet zouden kunnen uitgevoerd worden.

Om deze redenen :

De rechtbank zegt voor recht dat de aanvrager niet kan beschouwd worden als ongelukkig en te goeder trouw en dat er dienvolgens geen reden bestaat om de procedure voort te zetten; verwerpt de vraag tot gerechtelijk akkoord;

En aangezien de aanvraag tot een gerechtelijk akkoord gelijkstaat met de erkenning van staking van betaling, verklaart ambtshalve voor geopend het faillissement van de Heer Pylyser Georges, ijsroomhandelaar te Oostende, Adolf Buylstraat 15-17 (enz.)

BIBLIOGRAPHIE

Nederland

- Blaas F. J. Cornel en R. H. Staal*, Praktische behandeling van sociale verzekeringswetten. 's-Gravenhage, G. Delwel.
- Christiaanse J. H.*, Aanmerkelijk belang in het besluit op de inkomstenbelasting 1941 en het ontwerp van de wet op de inkomstenbelasting 1960. Deventer, E. E. Kluwer.
- Henriquez E. C.*, Het vennootschapsstatuut. Een vergelijkende studie over het statuut van de naamloze vennootschap in het internationaal privaatrecht. Haarlem, H. D. Tjeenk Willink & Zoon.
- Kuipers F.*, Firmant en inkomstenbelasting. Nijmegen F. Kuipers.
- Russel G. M. G. H.*, Confiscatoire belastingbrieven en misbruik van strafwetgeving. Afscheidscollege in het openbaar gehouden te Nijmegen op 2 juni 1961. Nijmegen, Dekker & Van de Vegt.
- Samkalden J.*, Aantekeningen bij de ontwerp-kartelverordening van de Europese commissie. Zwolle W. E. J. Tjeenk Willink.
- Vinke P.*, De maatschappelijke plaats en herkomst der directeuren en commissarissen van de open en daarmede vergelijkbare besloten naamloze vennootschappen. Leiden H. E. Stenfort Kroese.

Frankrijk

- Bouvié J.*, Précis de législation du travail. Eyrolles.

Engeland

- Adrian C. R.*, Governing Urban America. McGraw.
- Aubry A.S.*, The Officer in the Small Department. Blackwell.
- Bristow A. P. & E. C. Gabard*, Decision Making in Police Administration. Blackwell.
- Chenery J. T.*, An Introduction to the Law Practice of Betting and Bookmaking. Sweet & M.
- Deale K. E. L.*, Memorable Irish Trials. Brown, Watson.
- Frank J. & B.*, Not Guilty. Panther Bks. Hamilton Staff.
- Kime's International Law Directory*, 1961. Kime's 107, St. Albans Watford Herts.
- Lightly J. M. F.*, Partnerships, Law Society.
- McWhinney E.*, Judicial Review in the English-Speaking World, Toronto U. P. Oxf. U. P.
- Mendelson W.*, Justices Black and Frankfurter. Chicago U. P. Bedford.

- Millis John & R. Scott*, The Building Societies Act. Stevens & Sons.
- Phillips William*, Pension Scheme Precedents. Sweet & M.
- Prescott P.*, Case for the Accused. Barker.
- Pugh L. M.*, Matrimonial Proceedings before Magistrates. Butterworth.
- Robb G. G. G. & J. P. Brookes*, An Outline of the Law of Contract and Tort. Estates Gazette.
- Rubin S.*, Crime and Juvenile Delinquency. Lib. of Criminology, Stevens & Sons.
- Smith J. C. & J. A. C. Thomas*, A Casebook on Contract. Sweet & M.
- Tilbrook R. H.*, Inside Scotland Yard. Window S., Jarrold Norwich.
- Wasserstrom R. A.*, The Judicial Decision. Stanford U. P. Oxf. U. P.
- Whitfield A. H.*, An Introduction to the Law of Leases. Estates Gazette.
- Wilkinson W. E.*, The Shops Act. Ed. R. Davies, Solicitors' Law.
- Willson F. M. C.*, Administration in Action. Allen & U.

Oostenrijk

- Fasching Hans Walter*, Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen. Wien, Manz, 1961.
- Floretta Hans*, Kommentar zum Betriebsrätegesetz. Von Hans Foretta, Rudolf Strasser, Wien, Manz, 1961.
- Gössl Alfred*, Die Abgrenzung des Verwaltungsakts von anderen rechtlichen Erscheinungen. Passau, Wien, 1961.
- Lenhardt Horst Dieter*, Die Klage nach Art. 137 B. VG. Wien, 1961.
- Rainer Helfried*, Die rechtlichen Grundlagen der Lohnverrechnung. Wien, Hauptverb. d. Wald- u. Grundbesitzerbände Österreichs, 1961.
- Russegger Gerda*, Anerbenrecht und Anerbensitte in Österreich. Wien, 1961.
- Schinnerer, Erich*, Bankverträge, 2. Neubearb. Aufl. Wien, Manz, 1961.
- Schneider Kurt*, Die österreichische Parteiendemokratie in Recht und Wirklichkeit. Wien, 1961.
- Schnizer Helmut*, Schuldrechtliche Verträge der katholischen Kirche in Österreich, Eine Untersuchung über die Gültigkeit v. Verträgen kirchl. Rechtsträger nach kanonischem u. Staatl. Recht. Graz, Köln, Böhlau, 1961.
- Steininger Viktor*, Rechtsfragen der ausserehelichen Vaterschaft. Graz, Köln, Böhlau, 1961.

Zwitserland

- Atome et droit*. Documentation pratique sur feuillets mobiles. Genève, 16, Vidollet, Annemasse, 6 rue de la Gare, Atome et industrie.
- Bertschi Marcel*, Die Konkurrenz der Beteiligungsformen im Strafrecht. Zürich, Juris-Verlag, 1961.
- Bertschi-Riemer Marion*, Die Anstiftung gemäss Art. 24 StGB. Eine Überprüfung der Rechtsprechung des Bundesgerichtes nach den Gesichtspunkten der finalen Verbrechenslehre. Zürich, Juris-Verlag, 1961.
- Greder Marcel, Jornot Gustave, Orange Jean Claude*, Nouveau guide pratique de poursuite pour dettes et faillite. Genève, Ed. Générales, 1961.
- Giger Hans*, Der Sparkaufvertrag. Eine kritische Auseinandersetzung mit Literatur, Rechtsprechung und der geplanten Revision des Obligationenrechts. 2. Aufl. Winterthur, Keller, 1961.

Heim Ariste, Der schweizerische strafrechtliche Staatsschutz vor der «Commission internationale de conciliation». Memorabilien aus der Affäre der «Irrégularités douanières». Erw. Aufl. Basel, 1961.

Lienhart Ernst Eugen, Was man vom Muster- und Modellrecht wissen muss. Bern, Verl. «Neuheiten und Erfindungen», Zürich Rechtshilfe-Verlags-Gesellschaft, 1961.

Maillefer Michel, Le privilège de l'hypothèque légale des artisans et des entrepreneurs. Etude de l'action de l'article 814 Ccs. Berne, Staempfli, 1961.

Oswald Paul, Gesetzgebung über die Luftfahrt. Leitfaden zur Vorbereitung auf die Prüfung für Privatpiloten und Segelflieger. Eidg. Luftamt, 1960, Bern.

Duitsland

Ackermann Heinrich, Zur Verschweigenheitspflicht des Rechtsanwaltes in Strafsachen. Karlsruhe, C. F. Müller, 1960.

Althusius Johannes, Politica, Faks. Dr. d. 3. Aufl. Herborn 1614, Aalen, Scientia Verl., 1961.

Bartholomeyczik Horst, Erbrecht, Ein Studienbuch, 5. erg. Aufl. München u. Berlin, Beck, 1961.

Bauer Erich, Die Haftung der Erben. Stuttgart, Schäffer, 1961.

Böhm Walter u. Hans Spiertz, Die Dienstverhältnisse der Angestellten bei öffentlichen Verwaltungen und Betrieben. Hamburg. Berlin, Bonn V. Decker, 1961.

Bönicke Gerhard u. Kurt Linkhorst, Staatliche Bauaufsicht. Eine Zusammenstellung wichtiger einschläg. Bestimmungen mit Anm. u. Sachreg. Berlin, VEB. Dt. Zentralverl., 1961.

Böttcher Eduard, Die Bindung der Gerichte an Entscheidungen anderer Gerichte. Karlsruhe, C. F. Müller, 1960.

Dahm Georg, Die Stellung des Menschen im Völkerrecht unserer Zeit. Tübingen, Mohr, 1961.

Erler Geofg u. Hans Knuse, Deutsches Atomenergie-recht. Deutsches Landesrecht u. Euratomrecht. Göttingen, Schwartz, 1961.

Falkenberg Josef, Urheberrecht in der Sowjetunion. Berlin, Hamburg, München, Vereinigung d. Dt. Schriftstellerverbände, 1961.

Ferid Murad u. Karl Firsching, Internationales Erbrecht. Quellensammlung mit systemat. Darstellungen d. Materiellen Erbrechts sowie d. Kollisionsrechts d. wichtigsten Staaten. Losebl. Ausg. München u. Berlin, Beck, 1961.

Fischer Erwin, Deine Rechte im Staat. Eine gemein-verständl. Darstellung d. Grundrechte. 10. neubearb. Aufl. Frankfurt, Berlin, Metzner, 1961.

Flume Werner, Rechtsgeschäft und Privatautonomie. Karlsruhe, C. F. Müller, 1960.

Gröninger Karl, Gesetz zum Schutze der arbeitenden Jugend. Jugendarbeitsschutzgesetz. Neubearb. Losebl. Ausg. Grundwerk. Frankfurt/Main Verl. Kommentator, 1961.

Gudian Gunter, Die Begründung in Schöffensprüchen des 14. u. 15. Jahrhunderts. Ein Leitprinzip d. Abfassung spätmittelalterl. Schöffensprüche. Darmstadt, Rinck, 1960.

Herzfeld Ignaz, Justiz im Rampenlicht. Mit Zeichn. von Jürg Spahr. Basel u. Stuttgart, Helbing & Lichtenhahn, 1961.

Hirt Ernst, Verjährungs-Lexikon. Stuttgart, Schäffer, 1961.

Kaffei Wilhelm u. Helmut Marschall, Umsatz- und Gewinnverprobung der Handelsbetriebe. Ludwigshafen a. Rh. Kiehl, 1961.

Kahlke Walter u. Horst Stern, Der Hof in der Erbfolge, Ein Leitfaden u. Helfer f. d. Praxis. Hamburg u. Berlin, Parey, 1961.

Kalb Wilhelm, Das Juristenlatein. Versuch e. Charakteristik auf Grundlage d. Digesten. Photomech. Neudr. d. 2. erw. Aufl. von 1888. Aalen Scientia Verl., 1961.

Katzenstein Dietrich, Die föderale Struktur der Schweiz. Mit Vergleichen z. Bundesrepublik Deutschland, abgeschlossen im Dezember 1959. Bonn, Görresstr. 15, Sekretariat d. Bundesrates, 1961.

Kaufmann Erich, Gesammelte Schriften. Zum 80. Geburtstag d. Verf. am 21. september 1960. Hrsg. von Albert Hilger van Scherpenberg. Walter Strauss u. a. Red. Karl Joseph Partsch. Bd. I. 3. Göttingen, Schwartz, 1960.

Kegel Gerhard, Das internationale Privatrecht im Einführungsgesetz zum BGB Erl. zu Art. 7-31 EGBGB. Stuttgart, Kohlhammer, 1961.

Koch Helmut, Wie wird der Bundestag gewählt? Eine übersichtl. Darst. d. geltenden Wahlrechts, 2. überarb. u. wesentl. erg. Aufl. Bonn. Dt. Bundes-Verl., 1961.

Krumholz Walter, Wie ein Gesetz entsteht. Gesetzgebung d. Bundesrepublik Deutschland. Berlin, München, Verl. Lebendiges Wissen, Weiss, 1961.

Kruse Hans, Atomenergierecht, Kommentar zum Atomgesetz, Herne, Berlin, Verl. Neue Wirtschafts-Briefe, 1961.

Lerche Peter, Übermass und Verfassungsrecht. Zur Bindung d. Gesetzgebers an d. Grundsätze d. Verhältnismässigkeit u. d. Erforderlichkeit. Köln, Berlin, München, Bonn, Heymann, 1961.

Linkhorst Kurt, Produktionsgenossenschaften des Handwerks. Eine Zusammenstellung d. wichtigsten gesetzl. Bestimmungen mit Anm. u. Sachreg. Berlin VEB. Dt. Zentralverl., 1961.

Mauwz Theodor u. Hans Schraft, Die sozialpolitische Gesetzgebung der Bundesrepublik auf dem Gebiete der Sozialversicherung 1950-1960. Mit Zahlenspiegel über Entwicklung und Stand. Berlin, E. Schmidt, 1961.

Meitz Waldemar, Versammlungswesen, Vereinsrecht, Verfassungsschutz. 3. Aufl. Lübeck, Verl. f. Polizei. Fachschrifftrum Schmidt-Römhild, 1961.

Menzel Eberhard, Die Immunität der Staatsschiffe. Vortrag. Hamburg Dt. Verein f. Internationales Seerecht, 1961.

Middendorff Wolf, 600 Alkoholtäter. Ein Beitrag zur Kriminologie d. Verkehrsdelikte. Hamburg, Verl. Kriminalistik, 1961.

Rasner Henning, Die atypische stille Gesellschaft, ein Institut des Gesellschaftsrechts. Bielefeld, Giese-king 1961.

Rautenberg Alfred u. Heinz Frantziach, Das Personenbeförderungswesen, Personenbeförderungsgesetz, Durchführungsbestimmungen u. erg. Vorschriften Kommentar. Bad Godesberg, Kirschbaum, 1961.

Roellecke Gerd, Politik und Verfassungsgerechtheit. Über immanente Grenzen d. richterl. Gewalt d. Bundesverfassungsgerichtes. Heidelberg, Verl. Ges. Recht u. Wirtschaft, 1961.

Sauer Wilhelm, Einführung in die Rechtsphilosophie für Unterricht u. Praxis. 2. wesentl. neubearb. Aufl. Berlin, Duncker & Humblot, 1961.

Schettler Wolfgang u. Heinrich Büeler, Das Wechsel- u. Scheckrecht aller Länder, Handbuch f. d. Praxis, Losebl. Ausg. 1961 Erg. Lfg. 4. 1961.

- Schill Hans, J.*, Die Stellung des Richters in Frankreich, Eine rechtshistorische Darst. unter Einbeziehung d. Gerichtsverfassung. Bonn, Röhrscheid, 1961.
- Schneider Hans*, Das Ermächtigungsgesetz vom 24 März 1933. Bericht über d. Zustandekommen u. d. Anwendung d. Gesetzes. 3. erw. Aufl. Bundeszentrale f. Heimatdienst, 1961.
- Stiebitz Fritz*, Kleine Polizei-Psychologie in Wort und Skizze. 2. erw. Aufl. Lübeck, Verl. f. polizeil. Fachschriffum Schmidt-Römhild, 1961.
- Stoll Willi*, Strassenverkehrsrecht. Strassenverkehrsgesetz. Strassenverkehrs - Zulassungs - Ordnung. Personenbeförderungsgesetz. Güterkraftverkehrsgesetz. Internationales Abkommen. Gebührenordnung u. a. Bestimmungen. Textausg. mit Anm. Mustern. farb. Abb. d. Verkehrszeichen u. e. Stichwortverz. München, Kommunnalschriften-Verl. Jehle, 1961.
- Wieacker Franz*, Von römischen Recht. 10 Versuche. 2. Neubearb. u. erw. Aufl. Stuttgart, Kochler, 1961.
- Welzel Hans*, Gesetz und Gewissen. Karlsruhe, C. F. Müller, 1960.
- Wengler Wilhelm*, Rechtsgleichheit und Vielheit der Rechte. Karlsruhe, C. F. Müller, 1960.
- Wolf Annemarie*, Der Arbeitsschutz. Stuttgart, München, Hannover, Boorberg, 1960. Rechtsarchiv d. Wirtschaft, Sonderh. 89.
- Zeunert Gerhard*, Offenbarung des beanspruchten Erfindungsgedankens und Schutzzumfang des Patents. Mit 12 Anlagen auf 5 Klappblättern. Düsseldorf, VDI. Verlag. 1961.

BALIELEVEN

Verbond der Belgische Advocaten.

Op de algemene vergadering, gehouden te Luik op 30 september 1961, werd de raad van beheer als volgt samengesteld :

Voorzitter : Mr. Jean Thevenet, Pesagelaan 125, Brussel 5.

Uittredende voorzitter : Mr. Norbert Biltris, Belgiëlei 185, Antwerpen.

Ondervoorzitters : Mr. Henri Delobel, Surmont de Volsberghestraat 15, Ieper; Mr. Victor Lambert, rue de l'Academie 46, Luik; Mr. Victor Stein, route de Mons 10, Monceau-sur-Sambre; Mr. Marcel Janssen, Albert Leemansplaats 6, Brussel 5.

Algemene secretaris : Mr. Arnould Bayart, Messidorlaan 202, Brussel 18.

Algemene penningmeester : Mr. Raymond Beyens, Emile Bossaertlaan 15, Brussel 8.

Secretarissen : Mr. Yves Aubry, rue de la Réunion 6A, Bergen; Mr. Louis Gielen, Vaartstraat 61, Leuven.

Penningmeester : Mr. Yvon De Raedt, Berckmansstraat 35, Brussel 6.

Adjunct-secretarissen : Mr. Piet Blomme, Muinklaan 45, Gent; Mr. André Podevyn, rue des Carmes 44, Namen.

Op deze vergadering werden tevens aan de laureaten van de jaarlijkse pleitwedstrijd, ingericht door het Verbond, de hiernavolgende prijzen uitgereikt :

Nederlandstalige pleitwedstrijd :

1e prijs : Mr. Leo Stas, van de Balie te Dendermonde;
2e prijs : Mr. José Verwaest van de Balie te Turnhout;
Bijzondere prijs voor de franstalige mededingers : Mr. René Jeurissen van de Balie te Luik.

Franstalige pleitwedstrijd :

1e prijs : Mr. Xavier Attout van de Balie te Charleroi;
2e prijs : Mr. Jacques Paulus van de Balie te Luik.

* * *

Naar aanleiding van de mededeling, die in ons blad van 8 oktober 11., kol. 336, verscheen betreffende de viering van het 75-jarig bestaan van het Verbond der Belgische Advocaten, ontvingen wij van de Heer Stafhouder Jean Thevenet, de nieuwe Voorzitter van het Verbond, het hieronderstaand schrijven, dat wij, ingevolge het verlangen van de Voorzitter, zeer gaarne in het Rechtskundig Weekblad publiceren.

* * *

12 oktober 1961.

De Heer Stafhouder René Victor,
Hoofdredacteur van het
Rechtskundig Weekblad,
Justitiestraat 21
Antwerpen.

Mijnheer de Stafhouder,

Ik lees in het nummer van het « Rechtskundig Weekblad » van 8 oktober 1961 een bericht waaruit blijkt dat Uw blad niet uitgenodigd werd op de algemene vergadering van het Verbond der Belgische Advocaten welke op 30 september 11. te Luik doorging.

Na ingewonnen inlichtingen moet ik bekennen dat inderdaad noch het « Rechtskundig Weekblad », noch de « Journal des Tribunaux » een uitnodiging ontvingen. Weliswaar werd de Heer Stafhouder van Reepinghen uitgenodigd, doch zulks gebeurde in zijn hoedanigheid van Koninklijke Commissaris voor de Rechterlijke Hervorming.

Het spreekt vanzelf, Mijnheer de Stafhouder, dat ik deze vergetelheid ten zeerste betreurt en U hiervoor mijn verontschuldigingen aanbied. Het is immers duidelijk dat het behoort dat onze twee vooraanstaande nationale juridische weekbladen op iedere belangrijke manifestatie van de balie uitgenodigd zouden worden.

Ik hoop nochtans, Mijnheer de Stafhouder, dat U het met mij eens zult zijn om het bestaan van ruime verzachtende omstandigheden te erkennen. De organisatie van een algemene vergadering van het Verbond behoort aan de plaatselijke uitnodigende balie. Dit is voor deze balie een uitzonderlijke en tevens zware taak. Het is dan ook gemakkelijk te begrijpen dat op een bepaald ogenblik iets vergeten wordt dat niet vergeten had moeten worden.

De hier in aanmerking komende vergetelheid kan, zo meen ik, des te gemakkelijker aan onze Luikse confraters vergeven worden, daar hun onthaal, en hun organisatie in het algemeen, als prachtig geslaagd gekwalificeerd kunnen worden.

Dit doet me echter onvermijdelijk ook denken aan de schitterende wijze waarop de Antwerpse balie verleden jaar het Verbond heeft onthaald en waaraan alle deelnemers de beste herinnering hebben behouden.

Wellicht zult U het gewenst achten, Mijnheer de Stafhouder, onderhavige brief in Uw blad te publiceren. Moest U zulks beslissen te doen, dan zou dit mij zeer aangenaam zijn.

Gelieve, Mijnheer de Stafhouder, de uitdrukking van mijn oprechte hoogachting te aanvaarden.

De Voorzitter,
(get.) Jean Thevenet.

* * *

Wij houden er aan ook ons antwoord hieronder te laten volgen.

13 oktober 1961.

Aan de Heer Stafhouder
Jean Thevenet,
Voorzitter van het Verbond
der Belgische Advocaten,
Avenue du Pesage 125
Brussel 5.

Mijnheer de Stafhouder,
Mijn waarde Voorzitter,

Ik heb wel uw schrijven van 12 dezer ontvangen, waarvan de inhoud mij genoeg gedaan heeft.

Het Rechtskundig Weekblad, evenals het Journal des Tribunaux, heeft steeds onvoorwaardelijk de werking van het Verbond der Belgische Advocaten gesteund en het ware dan ook wel te verwachten geweest dat beide juridische tijdschriften, die zich zeer actief bezighouden met de actualiteit van het balieleven, op de manifestatie van het 75-jarig bestaan van het Verbond zouden uitgenodigd zijn geworden.

Ik heb er nooit aan getwijfeld dat het hier een eenvoudige vergetelheid gold, waaraan trouwens het bestuur van het Verbond zelf geen deel heeft.

Het was dan ook volkomen overbodig dat hiervoor verontschuldigungen zouden aangeboden worden. Dit heeft het Rechtskundig Weekblad noch verlangd noch verwacht.

Uw schrijven geeft er blijk van dat de betrekkingen tussen het Verbond der Belgische Advocaten en het Rechtskundig Weekblad in de toekomst even nauw en even hartelijk zullen zijn als ze in het verleden steeds waren en ik heb alle reden mij hierover ten eerste te verheugen.

Alhoewel er van deze vergetelheid vanzelfsprekend niets overblijft, ben ik gaarne bereid uw schrijven, zoals U het verlangt, in het Rechtskundig Weekblad te publiceren.

Aanvaard, Mijnheer de Stafhouder en waarde Voorzitter, de uitdrukking mijner hoogachtingvolle en zeer verkleefde gevoelens.

(get.) R. Victor.

Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen

Op zaterdag, 14 oktober jl., had in de Assisenzaal van het Gerechtsgebouw de plechtige openingszitting plaats van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen.

Een zeer talrijk publiek, dat de grote Assisenzaal volledig vulde, woonde de vergadering bij. Er was ook zeer grote belangstelling vanwege hoogwaardigheidsbekreders en magistraten. De Heer Minister van Justitie, P. Vermeylen, had er wel willen in toestemmen de vergadering met zijn aanwezigheid te vereren.

Tussen de talrijke afgevaardigden der vreemde balies stelden wij de aanwezigheid vast van de deken van de Orde der Advocaten bij de Hoge Raad der Nederlanden, alsmede deze van Amsterdam, Rotterdam, 's Hertogenbosch en Middelburg. Ook de algemene raad van de Orde der Nederlandse Advocaten had zich doen vertegenwoordigen. Verder waren aanwezig een afgevaardigde van de Stafhouder der Balie te Parijs met twee secretarissen van de Conférence du Stage; eveneens een afgevaardigde van de Stafhouder der Balie van Luxemburg. Al de zusterconferenties uit de verschillende arrondissementen van het land hadden eveneens vertegenwoordigers gezonden.

Bij het openen van de zitting richtte de voorzitter Mr. Jos Marck tot de aanwezigen een hartelijk welkom. Hij sprak diepgevoelde woorden tot de jonge confraters en wees er op in welke grote mate de Vlaamse Conferentie hun een steun kon zijn bij het moeilijk begin van hun loopbaan. Daarna gaf hij het woord aan Mr. Werner Lens, die zou houden een « Pleidooi voor de man van Lebak ».

Het was voorzeker een gelukkig gekozen onderwerp. De tragedie van de plichtbewuste en menslievende Havelaar, die zich inspant voor de verdediging van de verdrukte Javaanse inboorlingen en die tengevolge van zijn ethische activiteit in zijn loopbaan gebroken wordt is een thema dat steeds van aard is niet alleen grote belangstelling doch ook diepe ontroering te verwekken.

Mr. Lens heeft met overtuiging voor « de man van Lebak » gepleit. Hij deed het met een merkwaardige welsprekendheid. Hij bezat zijn onderwerp zozeer dat hij geen gebruik hoefde te maken van zijn geschreven tekst, wat een directe communicatie met het publiek ten eerste bevorderde.

Zijn pleidooi verwekte in de zaal een grote emotie en werd begroet door de aanwezigen met stormachtig applaus.

Na deze schitterende rede sprak de Heer Stafhouder Marcel Roost zijn antwoord uit, waarin hij de rede naar oprecht feliciteerde. Hij wendde zich tevens op een verheven plan, tot de jongere confraters en bracht ten slotte een roerende hulde aan de advocaten, die in het afgelopen jaar waren overleden.

Het was een uiterst voorname en hoogstaande openingszitting.

De teksten van de uitgesproken redevoeringen verschijnen in dit nummer van het Rechtskundig Weekblad en onze lezers zullen er zonder twijfel genoeg aan beleven deze te herlezen.

Na de zitting hadden de voorzitter en Mevrouw Jos Marck talrijke confraters en magistraten uitgenodigd op een receptie in de Salons Sarteel, waar een allergezelligste stemming heerste en waar geruime tijd nog van gedachten gewisseld werd over de prachtige openingszitting.

Het traditioneel banket had 's avonds plaats in de grote bovenzaal van het Hotel Century. Het aantal aanwezigen was bijzonder groot en na een lange reeks tafelredevoeringen werd de revue opgevoerd, sprankelend van geest en schitterend voorgedragen, die de aanwezigen tot laat in de nacht verlustigde.

Vlaamse Conferentie der Balie bij het Hof van Beroep te Gent

De plechtige openingszitting van de Vlaamse Conferentie der Balie te Gent zal doorgaan op 4 november aanstaande in de zaal van het Hof van Assisen, Gerechtsgebouw te Gent.

De openingsrede zal uitgesproken worden door Mr. Jozef Nuytinck, welke als onderwerp koos: « Een broze waarde: de eer en goede naam ».

Conferentie van de Jonge Balie te Leuven.

De plechtige openingsvergadering van de Conferentie van de Jonge Balie te Leuven zal doorgaan op zaterdag, 21 oktober a.s., te 15 uur, in de zittingszaal van de Correctionele Rechtbank.

De openingsrede zal gehouden worden door Mr. R. Blanpain over het onderwerp « De paritaire comités in België ».

Conférence du Jeune Barreau d'Anvers.

De plechtige openingszitting van de Conférence du Jeune Barreau d'Anvers is vastgesteld op zaterdag, 4 november aanstaande, te 14.30 uur in het Gerechtsgebouw te Antwerpen.

De openingsrede zal uitgesproken worden door Mr. J. Gunzburg. Hij koos als onderwerp: « Le procès de Galilée ».

TIJDSCHRIFTEN

Arresten en Adviezen van de Raad van State, jrg. 1961 - n° 2 :

Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad, jrg. 1961 - n° 34 :

J. Rummelink, Iets over onbevoegde uitoefening van het beroep van Dierenarts. — F. P. J. Perquin, Twee vragen van competentie. — W. De Rijke, « Ruim emplooi voor artikel 7 » en nog wat. — F. A. C. Westermann, Een Engels vonnis over de uitsluiting van aansprakelijkheid. — H. Cohen Jehoram, Nogmaals : Leeszegel, Büchereitantieme, Lending Rights.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie, jrg. 1961 - n° 4693 :

G. Nijk, « Inhouding ». — A. Spanjer, Lijfrente en huwelijksgemeenschap.

Journal des Tribunaux, jrg. 1961 - n° 4333 :

A. Trine, Peut-on simplifier les lois sociales ? — Y. Ranscelot et J. Hansenne, La loi du 20 janvier 1961 modifiant la loi du 26 juillet 1952 limitant les taux des fermages. — J. Kirkpatrick, Le précompte.

Recueil Général de l'Enregistrement et du Notariat, jrg. 1961 - n° 20378-20394 :

Associations sans but lucratif. — Communauté d'acquêts. — Transcription. — Donation. — Société. — Domaine de l'Etat. — Enregistrement. — Communauté

d'acquêts. — Louage d'ouvrage. — Taxes assimilées au timbre.

Annales de Droit et de Sciences Politiques, jrg. 1961 - n° 3 :

M. P. Orianne, Abus de droit et détournement de pouvoir. — F. Rigaux, L'autonomie de la clause compromissoire en droit belge.

Revue de l'Administration et du Droit administratif de la Belgique, jrg. 1961 - n° 10 :

Loi communale. — Baux et loyer et baux ruraux. — Bibliographie. — Comité supérieur de contrôle. — Commission d'assistance publique. — Conseil d'Etat. — Loteries et tombolas. — Jeux de hasard. — Cultes. — Etat Civil. — Revue de la jurisprudence.

Revue Pratique du Notariat Belge, jrg. 1961 - n° 2463 :

J. Baugniet, La fusion de société en droit belge.

Recueil Dalloz, jrg. 1961 - n° 33 :

J. Hémard, Dix ans de réglementation des ventes avec primes et le décret du 5 août 1961.

La revue administrative, jrg. 1961 - n° 33 :

M. Waynbaum, Développements nucléaires sur le plan international intergouvernemental. — Faits et chiffres significatifs. — J. Georgel, Aux sources de l'état moderne : La place du XVIe siècle dans l'histoire des idées politiques. — L. Wetzel, Les bibliothèques universitaires et l'évolution de l'enseignement supérieur (I).

Revue du Droit Public et de la Science Politique en France et à l'Etranger, jrg. 1961 - n° 4 :

V. Knapp, Quelques remarques au sujet des entreprises nationales en Tchécoslovaquie. — W. Leisner, Allemagne fédérale. La conception du « Politique » selon la jurisprudence de la Cour constitutionnelle allemande. — G. Tixier, Etats-Unis : La clause de due process of law et la jurisprudence récente de la Cour Suprême des Etats-Unis. — J.-M. Cotteret, L'ordre du jour des assemblées parlementaires.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"